

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Crisis Theologica

Cárdenas, Juan de

Sevilla, 1687

Dissertatio XXIX. An fornicatio, & mollities sint moraliter malæ, dumtaxat quia prohibitæ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75689](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75689)

illi sint digni, & ex illis eligatur dignior. Sic enim intelligendū est ius naturale obligans ad electionē dignioris.

44. Obijcies contra secundam Cōclusionē. Qui resignat Beneficium Curatum favore alterius, non tenetur resignare favore dignioris, sed sufficit, quod resignet favore digni; vt docent Reginaldus, Lessius, & Malderus, quos refert, & sequitur Diana part. 2. tract. 15. resol. 41. Quia resignans non est distributor, & idē non tenetur servare iustitiam distributivam. Ergo eodem modo censendum est de Patron laico, maxime de illo, qui non est distributor plurium Beneficiorum, sed illius vnus Beneficij.

45. Et quidem alia est mens P. Lessij, qui solum loquitur, quando non est magnus excessus dignissimi ad dignum: superaddit enim hæc verba: *Quamvis si multo dignior se offerat, vel in promptu sit, charitas boni communis obligat, vt hic præferatur.* Ex quibus verbis formatur argumentum probans, resignatorem quærere debere dignissimum, & si videat, hunc valde excedere, teneri resignare in favorem eius. Nam charitas boni cōmunis exigit, vt prouideatur saluti animarum meliori modo, quo possit. Nam, vt supra perpendimus, cum non facile inveniatur vnus, qui habeat omnia requisita, charitas boni cōmunis, & desiderū salutis animarū, vrgeri debet ad hoc, vt eligatur, qui vltierius abundet eiusmodi requisitis. Et hinc constat ad argumentum, negandum esse antecedens; vt negat P.

Vasq. opusc. de Beneficijs cap. 2. §. 4. dub. 7. n. 100. Cum Soto, & Navarro. Et ad id, quod subiungitur, dicendum est, non nasci obligationem hanc ex iustitia distributiva, sed ex charitate, & desiderio, quod Beneficiarius habere debet salutis animarum.

Reginaldus.
Lessius.
Malderus.
Diana.

Less.

P. Vasq.
Soto.
Navarro.

(* * * * *)

DISERTATIO. XXIX.

An fornicatio, & mollietates sint moraliter male, dumtaxat quia prohibita?

CAPVT I.

Proponuntur due propositiones damnatae, placitum Caramuelis, & aliquot prænotata.

SUMMARIUM.

Referuntur due propositiones damnatae. num. 1.

Præfens questio est, an fornicatio, & mollietates sint male ab intrinseco, an à sola prohibitione? Et quomodo questio spectet ad praxim. num. 2.

Duplicem esse malitiam, Theologicam, & Philosophicam; ex Caramuele. num. 3.

Quomodo explicet Caramuel hanc duplicem malitiam? num. 4.

Hæc doctrina Caramuelis non stat cum doctrina S. Thomæ. num. 5.

An malitia Philosophica offendat Deum vt authorem naturæ. ibidem.

Docet Caramuel, fornicationem, & mollietatem non esse malas ab intrinseco, sed à prohibitione Dei. num. 6.

Fundamenta, quibus nititur. num. 6. & seqq.

Alia fundamenta eiusdem, vt probet, mollietatem non esse malam ab intrinseco. num. 12. & seqq.

An idem censeat Caramuel de omnibus peccatis luxuria contra naturam. num. 15.

Fiff

Pro-

1. **P**ropositio 48. ex damnatis, hæc est: *Tam clarum videtur fornicationem secundum se nullam involvere malitiam, & solum esse malam, quia interdicta, ut contrarium omnino rationi dissonum videatur.* Propositio 49. est huius tenoris: *Mollities iure natura prohibita non est. Unde si Deus eam non interdixisset, sæpe esset bona, & aliquando obligatoria sub mortali.* Et utriusque propositionis sub his eisdem terminis Author est Caramuel: & utramque defendit tom. 1. Theol. fund. fundamento 12. n. 341. citans se ipsum ad lib. 3. Theol. moral. num. 1600. & in Theol. intent. num. 1904., & Franciscus Verde in Apologia pro Caramuele contra Borgiam quæst. 3. & 4.

Caram.

Caram.
Verde.

2. Supponendum est (quod, & ipse Caramuel supponit) esse de Fide, fornicationem, & pollutionem esse peccata læthalia. Id enim constat ex plurimis locis Sacrae paginae. 1. Corinth. 6. ad Ephes. 5. Apocal. 21. Exodi 20. Deuteron. 23. Proverb. 9. Ecclesiastici, & Hieremias 5. & alijs. Quare questio præsens est: An fornicatio, & mollities sint malæ moraliter ex sola prohibitione Dei, an potius ab intrinseco, atque aded ex iure etiam naturali? Et quamvis Caramuel dicat, hanc questionem nihil spectare ad praxim; id tamen non est omnino verum: nam maior, aut minor gravitas peccati ad praxim spectat ea ratione, qua graviora peccata maiori contentione vitanda sunt. Constat autem, quo graviora sunt peccata, maiori contentione vitanda esse. Constat etiam, graviora esse peccata, quæ iure naturali prohibentur, quam quæ sola prohibitionem Divinam, cæteris paribus.

Caram.
S. Thom.

3. Supponit Caramuel, in pluribus peccatis esse duplicem malitiam, aliam Theologicam, aliam Philosophicam iuxta S. Thomam 1.2. quæst.

71. art. 6. ad 5., ubi ait: *A Theologis consideratur peccatum, præcipue secundum quod est offensa contra Deum; à Philosopho autem morali, secundum quod contrariatur rationi.* Et ided primum genus malitiæ vocat Caramuel Theologicum; secundum autem Philosophicum. Hanc autem malitiam Philosophicam dicit esse indecentiam quamdam, qua actio dedecet naturam rationalem, qualis est ingratiudo, inconstantia, &c.

4. Subiungit, malitiam Theologicam offendere Deum ut legislatorem; malitiam autem moralem offendere Deum ut naturæ conditorem. Hinc infert, nullum actum esse malum malitia Theologica, nisi quia prohibitus. Unde si Deus non prohiberet eum actum, non esset malus Theologicæ. Aliqui tamen actus habent etiam malitiam Philosophicam, nempe qui contrariantur rationi: v.g. esse ingratum, inconstantem, mendacem, &c.; qui prohibiti sunt, quia mali.

5. Sed hæc doctrina non stat cum doctrina S. Thomæ. Primo. Nam iuxta S. Thomam, non est malitia Theologica, quæ offendet Deum ut legislatorem, sed malitia, quatenus offendet Deum. Secundo. Nam malitia, quæ offendet Deum ut conditorem naturæ, non potest non considerari à Theologo; cuius est considerare quidquid dicit relationem ad Deum; sed iuxta Caramuelem, malitia Philosophica offendet Deum ut conditorem naturæ: ergo etiam malitia Philosophica non potest non considerari à Theologo sub hac ratione, atque aded includit malitiam Theologicam. Quare malitia Theologica non recte definitur, secundum quod respicit Deum ut legislatorem; sed secundum quod respicit Deum. Malitia vero Philosophica non respicit Deum neque ut conditorem naturæ, sed solum talis esse intelligitur

tur, secundum quod dissonat rationi.

Caram. 6. Igitur Caramuel varijs in locis asserit, & contendit probare, fornicationem, & mollitiem non esse intrinsece mala, sed extrinsece a prohibitione Divina. Dabo conclusionem, & fundamentum eius ex lib. 4. Theologiae intentionalis, num. 1960. [Dico igitur primo. Si Deus fornicationem non interdixisset, non esset mala, nec peccatum. Et, ut puto, evidenter ostendat. Quia duorum commixtio secundum se peccaminosa est, vel quia naturaliter mala ipsis, vel quia naturaliter mala proli: neutrum potest dici: ergo. Non primum: quia saepe contingit esse utriusque salubrem, & in tali casu non est utriusque naturaliter mala: accedit, quod si quando insalubris dicatur, cum graviter insalubris non sit, non possit esse graviter peccaminosa. Nec poterit dici secundum: fornicatio enim mala proli non est. Primo enim non potest dici mala physice, quae in causa est, ut homo, qui alias in rerum natura non esset, producat: quia si iniurius homini, qui illum occidit, Beneficus omnino, qui illum generat, imò Beneficentior Genitor, quam iniurius occisor: iste enim non potest facere, quod homo, qui est, omnino non sit; at ille efficit, ut qui omnino non est, esse incipiat.]

7. Et num. 1961. prosequitur sic. [Aliqui ad educationem recurrunt: factentur enim, ipsam fornicationem esse proli physice utilem, sed nocivam moraliter. Sed hoc est verbis obcludere. Primo enim vellem ex facie, & nomine cognoscere illam prolem, cui in fornicatione, ut male educetur; in mollitie, ne omnino producat, efficitur. Vbi illa? In Omnipotentiae thesauris. Quid illa? Actu nihil. An homo existens iniuriam potest facere nihilo? An nihilum habet iura, & dominium? Dicuntur; sed dicuntur. Nihilum nullae

reales, & positivae proprietates. Nihilum in rem realem, & positivam nec ius in re, nec in rem habet. In iustia fit substantiae intellectuali existenti: & creatura possibilis praeter creatricem potentiam nihil est.]

8. Deinde num. 1962. haec subiungit. [Si Augustinus dixit, melius esse damnari, quam annihilari; item diceret, melius esse proli male educatam esse, quam absolute in rerum natura non esse. Et sane malam prolium educationem potius ex paupertate, quam ex fornicatione suboritur: Principum enim nothos optime educatos videmus; cum tamen nulli disciplinati mores sint inter homines viles, & mendicos. Potius igitur pauperum matrimonia venirent condemnata, quam divitum fornicationes.]

9. Procedit mox ad refellendam responsionem, quam S. Thomas exhibet praefato argumento sic. [Sed inquit, esse per accidens, quod filij illegitimi Principum bene educantur. Dicunt, non tamen probant: verosimilius enim videtur, esse per se, quod filij pauperum male educantur. Sed esto, sit inter divites bona nothorum educatio omnino accidentalis: ergo si per accidens contingit, quod filij fornicarij Principum bene educantur; etiam per accidens contingeret, quod parentes fornicantes non peccent. Et probo sic: Ideo fornicatio interdicitur, quia ex illa mala prolium educatio sequitur: ergo si haec non sequeretur, non interdiceretur illa. Finis igitur huius inhibitionis bona educatio est: aequi probabile est, quod quando finis cessat per accidens in aliquo particulari, lex etiam cesset per accidens in particulari: ergo siquidem admittitur, quod finis legis fornicationem prohibentis soleat in aliquo particulari cessare, per accidens, admittendum omnino est, ipsam legem cessare.]

Ffff 2

Ref.

10. Responsionem, quæ huic argumento exhiberi potest, sic refellere conatur. [Sidicas, cessante fine legis in particulari, cessare legem in particulari, non quidem Divinam, sed humanam; putabis, te aliquid dicere, & nihil omnino dices: legum enim humanarum finis aliquando vniversaliter cessat; at naturalium non aliter, quàm per accidens, & in particulari cessare potest. Patet in homicidio indirecte patrato: in vapore enim occidere possum, non obstante quinto præcepto Decalogi; tunc enim per accidens, & in particulari cessat præcepti finis, adeoque etiam ipsum præceptum: nec dabitur casus, in quo legis naturalis finis cesset vniversaliter.]

11. Subiungit immediate: [tum sic. Nulla ratione naturali ostendi potest, simplicem fornicationem esse malam; & tamen malam esse, in Sacris litteris ostenditur: ergo dicendum est non esse malam intrinsece, & ex natura sua, sed extrinsece ratione interdictionis, adeoque non esse prohibitam, quia mala; sed potius malam solummodo esse, quia prohibita.]

12. Deinde num. 1965. ponit secundam conclusionem, quæ est 49. ex damnatis. Dico secundo. *Si Deus mollitiem non interdixisset, numquam esset mala, sepe esset bona, & aliquando per accidens obligatoria sub peccato mortali?* Multa brevibus verbis congesta, quæ indigent clariori expositione. Mollities est feminis effusio voluntaria; & si mala secundum se, de ipsius malitia omnibus constare debet. Sed quid semen? Doctores certant, & adhuc sub iudice lis est. Aliqui sudorem, alij spumam, non nulli lac, plerique sanguinem, semen esse contendunt; & tamen esse contra ipsam naturam, sudorem, spumam, sanguinem, lac, & similia corpo-

ris nutrimenta, vel excrementa ex rationabili causa decidere, nullus Dialecticus probare poterit. Nec iuvat dicere, illud ad generationem ordinari. Nam & muliebre lac ordinatur ad nutritionem prolis, sanguis ad propriam, & tamen vtrumque sine culpa dicitur. Igitur siquidem mollities mala est, & tamen contra naturam, vbi ad salutem propriam conducit, non est; dicenda venit, omnem suam malitiam habere à prohibitione.]

13. Quod autem in ea hypothesisi mollities posset esse obligatoria, sic probare conatur num. 1967. [Sublata Dei interdictione posse contingere, quod homo ad mollitiem sub peccato mortali teneretur, clarissime probari poterit. Æger enim teneretur adhibere remedia, quæ sunt præcisè ad vitæ conservationem necessaria, & scimus dari morbos; qui in seminis quantitate, & qualitate consistunt, morbos quidem læthiferos, à quibus aliter, quam effusione feminis curari non possit: ergo si aliunde non obta-ret, in tali casu vti effusione feminis vt remedio præcisè necessario tenereris. Atqui nunc debes potius mori quàm tale remedium admittere: ergo evidens est, quod detur alia circumstantia extrinseca, nimirum Divina interdictione, quæ illud remedium illicitum reddat.]

14. Aliam probationem affert num. 1968. [Proximus ad generationem, & nativitatem accedit embryonem, & infans ipse nondum natus, quæ semen; atqui potest gravida parens contra inanimatum fatum procedere, si aliter vitam conservare non possit: ergo à fortiori posset contra semen, si solummodo considerarentur rationes naturales. Ergo siquidem procurare potest abortum licite, vt vitam tueatur; & tamen procurare mollitiem propter eadem causam non potest,

potest, est argumentum infallibile, quod mollitiei malitia à rerum natura non dependet, sed à voluntate interditoris.]

15. Et cum num. 1969. afferat molliem, sodomiam, & bestialitatem esse peccata eiusdem speciei infimæ; ex hac, & ex præcedenti conclusione fit manifestum, esse sententiam Caramuelis, omnia hæc peccata contra naturā nō esse intrinsece mala, sed solum esse mala exprohibitione Divina.

CAPVT II.

Demonstratur falsitas propositionum damnatarum ex doctrina S. Pauli Apostoli.

ARTICVLVS I.

Duo argumenta proponuntur.

SVMMARIVM.

Apostolus ostendit multis argumentis malitiam luxuria dissonare rationi. num. 16.

Confirmatur expositione S. Thomæ. num. 17.

Quomodo intelligatur id dictum Apostoli, quod luxuria inquinat corpus? num. 18.

Quomodo id explicet S. Hieronymus? num. 19.

Et quomodo S. Ambrosius? num. 20. Explicatio Theophilacti in eadem sententiam. num. 12.

Idem confirmatur explicatione S. Bedæ. num. 22.

Quanta sit disparitas quoad hoc inter copulam licitam, & illicitam? num. 23. remissive.

Quomodo S. Athanasius intelligat

hanc iniquationem corporis ex luxuria? num. 24.

Quomodo acumenius intelligat Apostolum in eadem sententiam? num. 25.

Confirmatur multis testimonijs S. Thomæ. num. 26. & seqq.

Eiusdem sententia sunt duo insignes interpretes Pauli, Salmeron, & Iustinianus. num. 26. & 30.

Quam aliena sit à mente S. Pauli expositio Caramuelis. 32.

16. **I**vre merito damnatas esse, tamquam scandalosas, eas duas propositiones, pro comperto habeo: existimo enim eas adversari doctrinæ, quàm tradit Apostolus cap. 6. Epistolæ 1. ad Corinth. Probatur promo. In præfato loco Apostolus ostendit malitiam fornicationis, & cuiuslibet actus luxuriosi, multis argumentis petitis, non à præcepto Domini, quod supponit, sed à varijs rationibus: sed implicat, quod malitia probetur argumentis petitis à ratione, & quod ea malitia non sit dissona rationi: ergo malitia fornicationis, & cuiusvis actus luxuriosi, est dissona rationi. Sed esse dissonam rationi est repugnare iuri naturali: ergo talis malitia repugnat iuri naturali.

17. Quæ ex præfatis propositionibus non est evidens? Maior constat ex contextu capitis, & ex ipsis rationibus, ad quas proponendas iam accedo. Et ideò S. Thomas in hunc locum dixit: *Improbat autem fornicationem quatuor rationibus.* San Tho. Minori nihil evidentius, maxime cum rationes Sacræ Scripturæ non sint mere probabilis, sed omnino irrefragabiles. Quando ergo ratio irrefragabilis probat malitiam actionis, quomodo potest ea malitia actionis, non esse dissona præfate rationi irrefragabili? Non enim componuntur hæc duo. & quod actio sit

fit consona rationi, & quod ratio irrefragabilis probet, illam actionem esse malam. Deinde consequentia legitime inferitur. Et subinde duæ aliæ propositiones sunt ex terminis notæ.

18. Probatur secundo ex illis verbis S. Pauli: *Fugite fornicationem: omne peccatum, quodcumque fecerit homo, extra corpus est; qui autem fornicatur, in corpus suum peccat.* Sed quomodo peccat in suum corpus, & in quo consistit hoc discrimen inter fornicationem, & cætera peccata, operæ pretium est intelligere. Et quidem sensus huius loci est, peccatum luxuriæ inquinare, & maculare corpus, & esse corporis specialem deformationem, & contumeliam; vt ex alijs locis Apostoli mox referendis constabit: quàm specialem corporis iniquationem non afferunt cætera peccata. Hanc autem iniquationem moralem certum est non provenire à sola Dei prohibitione: ergo provenit ex eo, quod ea malitia sit specialiter dissona rationi, & quæ dedecet naturam rationalem, atque adedò iure naturæ verita.

S. Hieron. 19. S. Hieronymus tom. 3. in Epist. ad Amandum sic ait: *Cætera peccata forinsecus sunt: quidquid enim egerimus, in alios agimus, fornicatio non solum conscientiam fornicantis, sed & corpus maculat.* Vbi non loquitur de macula Physica, sed de macula, quæ moraliter talis sit, vt indicant hæc verba immediate sequentia. *Ac secundum sententiam Domini: dum templum Christi facit esse corpus meretricis.* Quam esse maculam moralem, & indecentiam respectu naturæ rationalis, per se patet; & infra amplius explicabitur. Concitit sibi ipsi Hieronymus lib. 3. adversus Iovinianum sic differens: *Pudicitia Benemeretur de maioribus: Bene in primis de se, quàm à contumelia externi corporis vindacat.* Est ergo

fornicatio contumelia naturæ rationali, atque adedò malitia, quæ illam dedecet, vt pote quæ rationi dissonat.

20. S. Ambrosius in hunc locum Epistolæ 1. ad Corinth. sive (vt mavult Bellarminus de Scripturis Ecclesiast.) Hilarius Diaconus, declarat, quomodo luxuriosus peccet in corpus suum, nempe quatenus corpus, quod subijci debebat animæ, subijcit animam, illamquæ redigit ad miserimam servitutem. Sic enim ait. *Quia cætera peccata, & si per corpus generantur, non tamen animam ita carnali concupiscentiâ faciunt obstrictam, & obnoxiam, quem admodum commisceri facit animam cum ipso corpore usus libidinis agens in opere carnalis fornicationis: quia in tantum agglutinatur anima corpori, vt in ipso momento nihil aliud cogitare homini liceat, aut intendere, quia ipsam mentem captivam subdit ipsa submerso, & absorbitio libidinis, & concupiscentiæ carnalis.* Ex sententia ergo S. Ambrosij constat, quomodo scortator peccet in corpus suum; quod non oritur ex eo, quod sit præceptum, sed ex eo, quod sit indecens naturæ rationali, dissonetque rationi, quod corpus ita mergat, & absorbeat mentem.

21. Theophylactus in hunc textum Apostoli, sic illum exponit. *In* ^{Thop.} *corpus itaque ipsum fornicator delinquit, cum illud inquinat, & sordè cõspurcat.* Censet ergo Theophylactus, corpus actione luxuriosa maculari, & sordidari moraliter: nam de sordibus physicis nihil curat Apostolus, nec Sacri Interpretes. Cû ergo sit specialis macula corporis, quæ non incurrit cætera peccata, ea non provenit ex præcepto Domini, sed ex speciali indecentia, quæ dissonat rationi.

22. S. Beda in hunc eundem locum ^{Beda.} fere eadem verba habet, ac S. Ambrosius sic differens. *Videtur enim B. Aposto-*

Apostolus (in quo loquebatur Christus) exaggerare voluisse fornicationis malum super omnia cetera peccata, quae per corpus committantur, non tamen animum humanum concupiscentia carnali ita efficiunt obstrictum, & obnoxium, quem admodum in solo opere fornicationis corporalis. Cum misceri facit animum vis agens libidinis cum ipso corpore, & unum cum ipso quodammodo agglutinari, & devictum esse, in tantum ut nihil aliud ipso momento, & experimento huius tam magni flagitij cogitare homini liceat, aut intendere, nisi quod sibi met adjicit, mentemque captivam subijcit ipsa submerso, & quodammodo absorbitio libidinis, & concupiscentiae carnalis. Ut hoc esse videatur, quod dictum est: [Qui autem fornicatur, in corpus proprium peccat.] Quia tunc fit proprie, & familiariter servum corporis cor hominis fornicantis, maxime in tempore ipsius nequissima operationis. Et paulo inferius addit: Hoc tantummodo fornicationis modo in corpus proprium peccari dixerit, quia majori libidinis ardore, quo superior nullus est, voluptas ipsius corporis tenet servum, efficitque captivum.

Caram. Verde.

23. Caramuel, & Franciscus Verde eius affecla, cum aliquid de nimia voluptate fornicationis illis objicitur, putant, & asserunt, id etiam militare contra copulam matrimonialem. Sed esse manifestam disparitatem, infra ostendam, cap. 3.

S. Athan.

24. S. Athanasius in libro de venerandis nuptijs (referente Aecumenio in hoc cap. 6. Epist. 1. ad Corinth.) sic ait: *Ad delicatos, ac voluptuarios scribens Paulus auxilio voluptuaria eorum vitae usus est ad scortationis depulsivem, hoc dicens, quod cetera peccata animam iniuria afficiunt, & in solam ipsam nocumentum transmittunt: qui vero scortatur, corpus una cum anima afficit iniuria, corrumpens illud,*

ac debilitans, & animale, ac vitalem auferens vigorem. Et licet Athanasius videatur loqui de vigore physico vitali, & animali; etiam hoc admisso, dissonat rationi. Nec dicas, vnam scortationem non corrumpere graviter corpus: quia abyssus abyssum invocat; & vna scortatio generat vehementer inclinationem ad aliam.

25. Aecumenius loco citato ait: *Non dixit, per corpus peccat, quod multi existimantes, negotium facessunt interpretibus, sed [in proprium corpus peccat,] in ipsum labitur, ipsum inquinat; ipsum reddit detestandum. Et inferius subiungit: Nunc enim respicit Apostoli sermo non supplicium, quod postea sequitur peccatum; sed iniuriam, quae in ipso opere fit corpori in opere venereo, hoc est, scortationem. Et mox: Qui cetera operatur peccata, in alia operatur; scortator autem se ipsum pudescit, se ipsum inquinat, unde etiam abluuntur; eo quod scortationem intelligant, & absurditatem abominentur. Et paulo post. Cetera extra corpus sunt facientis; hoc inquinat ipsum facientem. In ceteris alios iniuria afficit, in scortatione vero se ipsum. Et post pauca. Denique in nulla alia operatione, quam in viri cum muliere commixtione dicitur esse corruptos, qui virginem, aut adolescentulum aggressi sunt. Ecce ex mente Apostoli iuxta interpretationem Aecumenij scortator labitur in suum corpus, illud inquinat, illud reddit detestandum, illud scortat, se ipsum pudescit, se ipsum inquinat, ita ut scortationem, & absurditatem suam abominetur, se ipsum afficit iniuria; & de solo luxurioso dicitur, quod corrumpitur. Quis audiens haec omnia non affirmabit illam actionem, in quam haec omnia cadunt, esse rationi dissonam, & dedecere naturam rationalem?*

ccccv.

26. S. Thomas in cap. 6. huius Epist.

S. Thom. Epistolæ leſt. 3. hæc verba habet. *Ponit tertiam rationem, quæ ſumitur ex corporis in, quinatione. Et inferius ait: Apostolus dicit, Qui fornicatur, corpore ſuo peccat: sed, [peccat in corpore ſuum,] id eſt, contra corpus ſuum, corrupendo, & inquinando illud præter uſum rationis. Vnde, & Apocal. 3. [Habes pauca nomina in ſardis, qui non inquinaverunt veſtimenta ſua.] id eſt, corpus. Et Apocal. 14. [Hi ſunt qui cum mulieribus non ſunt coquinati.] Eſt autem diſionum rationi, & conſequenter malum iure naturali, corrumpere, & inquinare corpus præter uſum rationis.*

S. Thom. 27. Quod idem dixerat. S. Thom. 2. 2. quæſt. 154 art. 3. ad 2. *Dicendum, quod ille, qui fornicatur, dicitur peccare in corpus ſuum, non ſolum quia fornicationis delectatio cõſummat in carne, quod etiam in gula accidit, ſed etiam quia contra bonum proprii corporis agit, qui fornicatur, in quantum ſcilicet indebite reſolvit illud, & inquinat, & alteri commiſcet.*

San. Tho. 28. Deinde S. Thomas in eo cõment. citat S. Auguſtinum, dicens. *Vel aliter ſecundum Auguſtinum hic in Gloſſa: [Qui fornicatur, in corpus ſuum peccat,] quia anima eius totaliter carni in illo actu ſubiicitur, ita quod non poſſit aliud ibi cogitare. Vnde in Pſalm. dicitur: [Nolite fieri ſicut equus, & mulus, quibus non eſt intellectus.] Iuxta quã expoſitionẽ ea inordinatio, quod ita ſubiiciatur anima corpori, non provenit à prohibitione Dei, ſed à diſſonantia, qua diſſonat rationi.*

P. Salm. 29. P. Alphoſus Salmeron to. 2. in Epistoſas B. Pauli, hunc locum Apoſtoli ſic explicat: *Dicendum tamen, multa eſſe peccata, quæ extra corpus eſſe dici poſſunt, etiam ſi illud debilitent, ac enervent, aut dehoneſtent, ut ſunt quæ obiecta ſunt (ingurgitatio, ebrietas, &c.) Et*

in ratione effectus corpori vehementer noceant. Sola autem fornicatio in corporis ſui iniuriam tendit, dum illud reddit obnoxium ſervituti meretricis, etiam ſi alioqui fornicatio corpori non noceret. Ecce qualiter fornicator in corpus ſuum peccat, non propter nocumentum phyſicum, ſed propter morale, atque adeo propter aliquid rationi diſſonans.

30. P. Benedicſus Iuſtinianus in huius loci expoſitione ait: *Atqui Apoſtolus non ita ait, alia peccata eſſe extra corpus, ut illud nullomodo attingant; ſed id tantum indicat, nullam eſſe corporis humani maiore cõtumeliã, quam quæ, à ſcortatione proficiſcitur. Quod prius aliquanto latius dixerat in paraphraſi huius capitis 6. ubi etiã dicit ſub his terminis, ſcortatorem peccare in corpus ſuum inquinando, & ſedando illud.*

31. Incidit Caramuel lib. 4. Theol. intention. n. vlt in hunc textum S. Pauli, in cuius verbis non vult agnoſcere aliquid nocumenti moralis, ſed dumtaxat agnoſcit quoddam genus nocumenti phyſici, quod ſic explicat: *Qui autem fornicatur, in corpus ſuum peccat; inquit Paulus 1. ad Corint. 6. Semen igitur non eſt, ut epinantur aliqui, ſpuma, ſed vera corporis humani pars, quæ ideo decidi dicitur, quod à corpore ſcindatur, & ſeparetur. Corpus virginicum eſt integrum, & corruptum eſt mutilum, non ſecus, ac illud, cui deficit digitus, auris ve. Ergo ſicut peccaret, qui corpus ſuum digito, vel aure privaret, ſic qui ſemen decidit. Subiungit poſtea, quod ſicut Deus indulſit, quod poſſis amputare digitum, ut mortem evites; ita indulſit, ut matrimonium decidat eam corporis partem, ſcilicet ſemen propter conſervationem humanæ ſpeciei.*

32. Sed hæc expoſitio reiſcienda eſt, ut pote carens fundamento, & omnino adverſa Santorum Parrum expoſitionis,

positioni, constat ex hucusque dictis. Præterea, quia rem de Fide certam explicat per opinionem paradoxam, incertam, & minus probabilem, vel potius tenuiter probabilem, quale est, illum, qui decedit semen, amputare sibi partem sui corporis, sicut qui sibi amputat digitum. Item absurdum est, quod in ijs verbis Apostoli non inveniatur Caramuel aliud genus peccati, & nocenti contra corpus, quam eius, qui amputaret sibi digitum. Sed præcipue convincitur esse pravam eam expositionem ex argumentis desumptis ex indecentia morali, quæ ibidem proponitur Apostolus (mox subiicendis) ex quibus infertur tamquam consequens, quod qui fornicatur, in corpus suum peccat.

ARTICVLVS II.

Tertium argumentum ex eodem loco epistolæ Apostolicæ.

SUMMARIVM.

Exponitur sensus verborum Apostoli num. 33.

Quomodo ostendat Apostolus esse rationi dissonum, quod corpus inquinetur luxurie operibus? num. 34.

Quomodo in eundem sensum exponant dictum Apostoli S. Thomas, S. Ambrosius, S. Chrysostomus, & alij Interpretes? n. 35. & seqq.

33. **P**robatur tertio, eo argumento, quod primo loco proponit Apostolus in eo cap. 6. dicens: *Corpus autem non fornicationi, sed Domino; & Dominus corpori. Deus vero & Dominum suscitavit, & nos suscitabit per virtutem suam.* Quorum verborum sensus est, corpus hominis non fuisse creatum ad fornicandum, sed participandam

glorificationem corporis Domini nostri Iesu Christi: & Dominus ad glorificandum eorum corpora. Cuius glorificationis pignus, & spem dedit Deus nobis resuscitans Christum Dominum; quia eodem modo nos resuscitabit.

34. Hinc autem conficitur argumentum. Deus ordinavit corpus hominis, ut esset participans glorificationis corporis Christi Domini: sed indecens est, & rationi dissonum, quod corpus creatum ad tam sublimem finem inquinetur fornicatione: ergo indecens est, & rationi dissonum, quod corpus creatum ad tam sublimem finem inquinetur fornicatione: ergo indecens est, & rationi dissonum, quod corpus hominis exerceat fornicationem. Est ergo iure naturali mala moraliter fornicatio.

35. Videamus modo, quomodo Sancti Patres, & Sacri Interpretes hanc rationem intelligant, & promoveant. S. Thomas in hoc cap. 6. lect. 3. ait: *Corpus autem hominis non fornicationi, id est, non est ordinatum ad fornicandum, sed Domino; id est, ad hoc est ordinatum, ut sit Domini nostri Iesu Christi; & Dominus ad hoc datus est hominibus, ut humana corpora sua gloriæ conformet; secundum illud ad Philipp. 4. Reformabit corpus humilitatis nostræ configuratum corpori claritatis suæ. Et paulo post: Unde patet, quod non est utendum corpore ad fornicationem, quæ impedit futuram incorruptionem. Secundum illud Galat. ult. [Qui seminat in carne, de carne & mettet corruptionem.] Igitur ex mente Apostoli, iuxta interpretationem S. Thomæ, indecens est, & rationi dissonum, quod corpus hominis immortalitate donandum, & configurandum claritati corporis Domini nostri Iesu Christi, fædetur, & coinquinetur fornicatione.*

S. Thom.

Gggg

Ergo

Ergo fornicatio non est dumtaxat præcepto Dei interdicta, sed etiam rationi dissona.

36. In eodem sensu intelligit S. Ambr. hunc locum S. Ambrosius hic: ad ea verba, *Corpus autem non fornicationi, sed Domino.* Subiungit enim: *Nunc reddit ad superiorem.* (nempe quod dixerat Apostolus, [Neque fornicarij, neque idolis servientes, neque adulteri, neque molles, neque masculorum concubitores. . . Regnum Dei possidebunt.] iste enim est superior sensus.) *Et Dominus corpori. Quid Dominus corpori? subaudiatur, immortalitatem resuscitato præstabit. Corpus enim Deo dicatum, dono spiritali remunerabitur, merito ducis, id est, animi.* Vbi satis clare significat Ambrosius fornicationem dedecere illud corpus, quod est immortalitate donandum.

37. S. Ioannes Chrysostomus in hunc eundem textum Apostoli ita inquit: *Corpus autem non fornicationi, sed Domino. Non enim propterea formatum est, ut luxuriosus sis, & forniceris. . . sed ut Christum sequaris tamquam caput, & Dominus corpori inuratur. Erubescamus, horreamus, quod tanto dignati, honore, ut illius, qui in cælis sedet, fiamus membra, tantorum malorum non pudeat.* Vbi Chrysostomus accipit id expresse in eo sensu, quod corpori ordinatum sit ad participandam glorificationem corporis Christi Domini, illis verbis, ut illius qui in cælis sedet, fiamus membra. Et præterea explicat, quantum dissonet rationi, corpus tali honore dignatum fornicatione inquinari.

38. P. Salmeron in hunc locum, eundem sensum retinet, ac S. Thomas. Nam disp. 9. §. Quinto loco. sic ait. *Afferit, excitatum à morte, eadem potentia, qua Christus corpus suum excitavit, ut intelligant Corinthij, cum partes sint, & membra corporis*

à mortuis excitati, cavendum, ne corpora sua fornicationibus contaminent. Indecens itaque est, corpora immortalitate donanda fornicatione contaminari.

39. P. Iustinianus hunc textum explicans num. 13. prope finem, eodem modo id intelligit. *Vt contra potius, quia Christi membrum est, immortalitate donandum sit. Non igitur obscenis voluptatibus sedandum est corpus, sed id potius conandum, ut Christo D. serviat, ut ab eo deinde, quam par est, mercedem, hoc est, immortalitatem consequatur.* Ex quibus omnibus constat, hanc esse mentem Apostoli, indecens esse, & rationi dissonum, corpus configurandum corpori claritatis Christi obscenis voluptatibus contaminari, & inquinari.

ARTICVLVS III.

Quartum argumentum ex eodem Apostoli loco.

SUMMARIUM.

Propositur, & explicatur discursus Apostoli? num. 40. & 41.

Quomodo accommodet Apostolus fornicationi ea verba [Erunt duo in carne una.] num. 42.

Quomodo explicent, & promoveant discursum Apostoli Sancti Patres, & Interpretes. num. 43. & seqq.

An argumentum Apostoli militet solum contra luxuriam fidelium, an etiam infidelium. n. 50. & seqq.

40. **P**ROBATUR quarto ex verbis eiusdem capituli, & epistolæ immediate sequentibus, ubi sic ait Apostolus. *Nescitis, quoniam corpora vestra membra sunt Christi? Tollens ergo membra Christi, faciam membra meretricis? Absit. An nescitis, quoniam*

qui adharet meretrici, unum corpus efficitur? Erant enim (inquit) duo in carne una. Qui autem adheret Domino, unus spiritus est. Fugite fornicationem. Vbi vides, non potuisti clarius, & formalius instrui argumentationem, quàm ab Apostolo instruitur. Quàm sic ad formam Dialecticam licet componere.

41. Indecens est, & rationali homine indignum, velle, quod membra Christi Domini fiant membra meretricis; horret enim animus, vel id cogitare: sed corpora nostra sunt membra Christi: ergo indecens est, & homine rationali indignum, quod corpora nostra fiant membra meretricis. Sed qui scortatur, corpus suum facit membrum meretricis; quia per copulam carnalem sunt duo in carne una: ergo indecens, & rationali homine indignum est, quod scortetur.

42. Quomodo cum ea verba, Erant duo in carne una, dicta sint de matrimonio, accomodet Apostolus fornicationi, explicuit. S. Thomas in ea lect. 3. cit. his verbis: *Sunt enim haec verba Adae de viro, & uxore loquentis, quae Apostolus hic etiam ad fornicationem refert: quia secundam speciem naturae non differunt utriusque actus.* Et eodem modo id explicant Sancti Patres, & Interpretes.

43. S. Thomas ibidem explicat Scholastico more eam Apostoli argumentationem. *Deinde cum dicit, [Nescitis, &c.] ponit secundam rationem, quae sumitur ex affinitate humani corporis ad Christum. Quae talis est: Membra hominis fornicantis sunt membra meretricis: sed membra hominis sunt membra Christi: ergo per fornicationem fiant membra Christi membra meretricis, quod est inconveniens.* Prosequiturque postea Angelicus Doctor explicans per partes hanc argumentationem Apostoli

44. S. Chrysostomus late perpendit hanc argumentationem Apostoli, & inter alia ait: *Hoc tamen in loco, ut perterreret, hoc posuit: [Tollens ergo membra Christi; faciam membra meretricis? Absit.] Nihil hoc verbo horribilius non dixit, [tollens ergo membra Christi, coniungam meretrici;] quod magis tangit.* Quis ergo negabit, esse dilonum rationi, quod Apostolus assumit ad perterrefaciendum; & quod Chrysostomus affirmat esse horribile in summo gradu? Et inferius ait: *Non enim corpori vestro contumeliam facitis, quia non vestrum corpus est, sed Christi.* Quam rationem multis prosequitur Chrysostomus.

45. S. Beda in hunc locum ex hac Apostoli argumentatione infert, quantum homo vilescit, & contemptibilem se facit per obscenas voluptates; imò vero non solum se ipsum, sed etiam ipsum Christum D. contemnit. Nam inter alia sic differit. *Si ergo unusquisque cupiens fornicari vilescat sibi, & in se ipso contemnat se ipsum, saltem non in se contemnat Christum. Non dicat; Faciam; nihil sum, omnis caro fenum. Sed corpus tuum membrum est Christi. Quo ibas? Redi. Quo te tamquam praecipitare cupiebas? Parce Christo: agnosce in te Christum.* Sed numquid non est dilonum rationi, quod homo exerceat actionem, qua ex speciali titulo contemnitur Christus? Id enim non dicitur ex generali ratione praeccepti, sed ex speciali titulo membrorum Christi. Et sane nullum est verbum in hac periodo, quod non habeat specialem emphasis in ordine ad ponderandam malitiam intrinsecam fornicationis. Et paulo post subiungit: *Itane tanta dignitas (quod sumus membra Christi) viluit, quia tam benigne praestita est? Honor ei tribuatur. Si non praestaretur, desideraretur.*

Gggg 2 Quia

Quia prestita est, contemnitur?

Æcum.

46. Æcumenius in hunc eundem locum sic perpendit vim huius argumentationis Apostolica. *Vide autem, quod non dixerit, membra Christi iungam meretrici; sed quod horribilius erat, nempe tollere à Christo eadem ipsius membra, & efficere, ut sint scorti.* Et post pauca subiungit: *Et quoniam membra Christi sunt, homo, qui scorto vitur, illi se ipsum unit, Christique membra conspurcat.* Et ex ijs, quæ observavi in dictis aliorum Patrum, satis constat, quantum hæc Æcumenij periodus confirmet malitiam intrinsicam fornicationis.

Caict.

47. Caietanus in Commentarijs Epistolarum Apostoli, accedens ad hunc locum affirmat, in hac argumentatione confirmare id, quod ante dixerat: *Corpus autem non fornicationi, sed Domino.* Et subiungit: *Horrendo declarat illam adversativam, [Non fornicationi, sed Christo] declarans contrarietatem inter corpus Domino, & corpus fornicationis. [Absit,] horrentis est.* Sed numquid non est dissona rationi ea malitia, quam Apostolus cum eo horrore declarat?

P. Salm.

48. P. Salmeron hic sic perpendit malitiã fornicationis. *Tollens ergo membra Christi, &c. Ac si diceret: si te commisceas meretrici, membratim, quantum in te est, discerpis Christum.*

Iustin.

49. P. Iustinianus hic ex doctrina S. Chrysostomi sic vim huius argumentationis ponderat: *Hoc ergo loco nobilitatem nostrorum corporum declarat; Christo enim tamquam capiti membra adherent, unde eximiam quamdam dignitatem, & præstantiam trahunt. Atque ex hoc capite mirum in modum impura voluptatis turpitudinem, ac fæditatem ostendit. Numquid ergo hæc turpitudine, & fæditas*

non dissonat rationi? Vide etiam S. Ambrosium, S. Brunonem, & Theophilactum, qui eodem modo explicant hanc Apostoli argumentationem.

50. Dices, hoc, & præcedentia argumenta non probare, esse omnibus iure naturali interdictam fornicationem, sed solum Fidelibus, qui per Fidem sunt membra Christi. Cum autem infideles non sint membra Christi, ea specialis indecentia non refulcet in fornicatione infidelium.

51. Sed hæc responsio non minuit vim harum argumentationum. Primo. Nam Authores oppositæ sententiæ tam pro Fidelibus, quam pro infidelibus negant malitiam fornicationis esse intrinsicam. Et siquidem convincimus eos, quia spectat ad Fideles, iam eorum opinatio manet debellata.

52. Secundo, quia hoc, & reliqua argumenta hucusque proposita, etiam conformari possunt contra fornicationem infidelium. Et quod attinet ad hoc argumentum, & si infideles non sint actualiter membra Christi, habent tamen eam dignitatem, ut possint per fidem esse membra Christi: quam dignitatem vilipendunt, & inquinant, dum oblectamentis voluptatibus immiscuntur. Et quidem omnes homines à sua creatione ordinati sunt ad Deum tamquam ad ultimum finem, & consequenter ad hoc, quod fiant membra Christi, sine quo assequi non possunt suum ultimum finem. Ex hoc ergo capite dissonat rationi, quod talia corpora inquinantur turpibus voluptatibus. Et eodem modo argumentatio articuli proxime præcedentis accommodatur etiam respectu infidelium. Secundum autem argumentum propositum art. I. desumptum ex illis verbis Apostoli, *Omne peccatum extra corpus est, &c.* Omnino pro-

procedit vniuersaliter respectu omnium hominum; cum ex eo constet, corpus hominis inquinari, fœdari, & corrupti non physice, sed moraliter, fornicatione, & quibusvis obscænis voluptatibus. Ex duobus autem argumentis articulo proximo subiiciendis, primum potest adaptari respectu infidelium; sicut argumentatio huius articuli; secundum autem proponetur vt vniuersale respectu omnium hominum.

ARTICVLVS IV.

Duo alia argumenta ex eodem loco Apostoli.

SVMMARIVM.

Argumentum desumptum ex eo, quod anima fidelis sit templum Spiritus Sancti dnm. 53.

Aliud desumptum ex sanguinis Christi pretio, quo empti sumus. num. 55.

Quomodo S. Thomas explicet, & promoveat hæc duo argumenta Apostoli. num. 57. & seqq.

53. **P**ROBatur quinto, & sexto duobus alijs argumentis, quæ subiungit Apostolus in fine eius capituli 6. Quintum est. Dedecet, & rationi dissonat, quod templum Spiritus Sancti fœdatur, & inquinetur obscænis voluptatibus; sed corpus hominis, præcipue iusti, est Templum Spiritus Sancti: ergo dedecet, & rationi dissonat, quod corpus hominis fœdatur, & inquinetur obscænis voluptatibus.

54. Dixi, præcipue iusti, eo quod corpus hominis non iusti, & si non sit actualiter templum Spiritus Sancti, tamen à sua creatione condi-

tum est, vt sit templum Spiritus Sancti; sicut creatum est ad Deum tamquam ad vltimum finem.

55. Sextum est. Dedecet, & rationi dissonat, cum, qui est emptus locupletissimo pretio, se ipsum vilipendat, & inquinet contra voluntatē emptoris: sed homo emptus est, pretioso sanguine Christi D.: ergo dedecet, & rationi dissonat, quod se ipsum vilipendat, & inquinet fœdis voluptatibus contra voluntatem Christi Domini Redemptoris.

56. Hæc duo argumenta proposuit Apostolus in fine eius capituli his verbis. *An nescitis, quoniam membra vestra templum sunt Spiritus Sancti, qui in vobis est, quem habetis à Deo? Et non estis vestri: empti enim estis pretio magno: glorificate, & portate Deum in corpore vestro.*

57. Audiendus est S. Thomas in Commentario huius capituli 6. lect. 3. fine. Deinde cum dicit Apostolus, [*An nescitis, &c.*] ponit quartam rationem, quæ sumitur ex dignitate gratiæ, quæ quidem ex duobus consurgit, scilicet ex gratia Spiritus Sancti, & ex redemptione sanguinis Christi. Ecce proponit duo media, quæ assumuntur in duplici argumentatione proxime facta.

58. Subiungit immediate. *Circa hoc igitur tria facit. Primo proponit dignitatem corporis nostri, quam habet ex gratia Spiritus Sancti, dicens [An nescitis,] quasi dicat, ignorare non debetis, quoniam membra vestra, scilicet corporalia, templum sunt Spiritus Sancti. Est autem Spiritus Sanctus principaliter quidem in cordibus hominum, in quibus Charitas Dei diffunditur per Spiritum Sanctum, vt dicitur Roman 5. sed secundo etiam est in membris corporalibus, in quantum exequentur opera charitatis. Vnde in Psal dicitur: [Cor meum & Caro mea exultauerunt in Deum vrum.]*

Secun-

59. Secundum medium assumptum ab Apostolo sic explicat: *Secundo ponit dignitatem, quam habent corpora nostra ex redemptione sanguinis Christi, dicens, [Et non estis vestri,] sed Iesu Christi, secundum illud Roman. 14. [sive vivimus, sive morimur, Domini sumus].* Rationem huius assignat, dicens. *[Empti enim estis pretio magno:]* & ideo servi estis eius, qui vos redemit de servitute peccati. *Vnde infra 7. dicitur: [Qui liber vocatus est, servus est Christi. Pretio enim empti estis.]* Dicitur autem pretium redemptionis magnam, quia non est corruptibile, sed aeternam habens virtutem, cum sit sanguinis ipsius Dei aeterni. *Vnde 1. Petri 1. [Redempti estis de vana vestra conversatione, non corruptilibus auro, vel argento, sed sanguine agni immaculati, & incontaminati Iesu Christi.]*

60. Explicat deinde Angelicus Doctor, quomodo Apostolus ex eis duobus medijs inferat conclusionem. *Tertio infert conclusionem intentam dicens: [Glorificate ergo, & portate Deum in corpore vestro]* Quia enim membra vestra sunt templum Dei, in corpore vestro nihil debet apparere, nisi quod ad gloriam Dei pertinet; & hoc est glorificare Deum in corpore vestro: quia in Psalm. dicitur: *[in templo eius omnes dicent gloriam.]* Quia vero non estis vestri, sed estis servi Dei, debet corpus vestrum portare Deum; sicut equus, vel aliud animal portat Dominum suum. *Vnde in Psalm. dicitur, [vi iumentum factus sum apud te.]* Portat autem corpus nostrum, Dominum, in quantum Divino ministerio deputatur: sic ergo homo debet vitare, ne corpus suum peccet fornicando, quod est contra gloriam Dei, & quod contra ministerium, quod corpus nostrum debet Deo. Quae adeo dilucida sunt, ut maiori explicatione, aut ponderatione non egeant.

ARTICVLVS V.

Duo alia argumenta ex alijs Apostoli testimonijs.

SUMMARIUM.

Dilemma desumptum ex textu Apostoli. num. 62.

Incastum esse dissonum rationi constat ex verbis Apostoli, & explicatione S. Thomae. num. 63.

Et P. Salmcronis. num. 64.

Magis dissonat rationi luxuria contranaturalis, quam incastus. num. 65.

Ex verbis Apostoli patet evidenter luxuriam contranaturalem dissonare rationi. num. 68.

Multis Epithetis denotat Apostolus, quantum dissonent rationi illa actiones contranaturales. num. 70.

Et quid dixerit S. Chrysostomus in hunc locum Pauli. num. 71.

Ex eo, quod peccata sint contranaturam, colligitur, quantum dissonent rationi, ex S. Thoma num. 72.

Ex eo, quod ratio subijciatur appetitui in peccatis eiusmodi, colligit S. Thomas esse dissona rationi. num. 74.

Quomodo iuxta S. Paulum id genus peccatorum sit contumeliosum naturae rationali? Et quid inde pro conclusione? Ex S. Chrysostomo. num. 75.

Et ex Acumenio. num. 76.

Et ex S. Thoma. num. 77.

61. **P**ROBatur septimo Nam cap. eiusdem Epistolae 1. ad Corinthios ait S. Paulus. *Omnino auditur inter vos fornicatio; & talis fornicatio, qualis nec inter gentes, ita ut uxorem Patris sui aliquis habeat. Ex quo testimonio vrgens argumentum elicitur contra Carameelis opinionem.*

nem. Quod hoc dilemmate concludo.

62. Vel est dissonum rationi, quod quis ad uxorem Patris sui accedat, vel non est dissonum rationi: quid quid dicatur, aperte militat contra eam opinionem: ea ergo absurda est, & merito damnata.

63. Si dicas, non esse dissonum rationi, secluso præcepto Dei; convinceris testimonio Apostoli dicentis: *Qualis nec inter gentes*. Sed quid est [Qualis nec inter gentes] ? Audi S.

S. Thom.

Thomam in Commentario huius textus: *Qualis inter gentes, nec licita reputatur, vel invenitur. Apud gentiles enim simplex fornicatio non reputabatur peccatum. Unde Apostoli Act. 15. ad hunc errorem excludendum, gentilibus ad Fidē convertis imposuerant, quod abstineant se à fornicatione. Erat tamen quedam fornicationis species, quæ & apud Gentiles illicita habebatur. Hoc autem erat horribile, etiam apud Gentiles, ut pote contrarium naturali rationi existens. Per naturalem enim reverentiam filij ad parentes, secundum omnem statum, & legem, pater, & mater a matrimonio excluditur.*

64. Itaque dictio illa, *qualis nec inter gentes*, manifeste significat, id esse horribile, etiam apud gentes, ut pote contrarium rationi naturali; atque adeo ipso iure naturali malum moraliter. Et ideo P. Salmeron in hunc locum disp. 8. initio ait: *Amplificat, cum ait, qualis nec inter gentes quidem toleraretur, imò semper horrore, & instar portentis habita est. Et intelligit nil tale umquam extitisse, vel in historijs referri, sed esse scelus prorsus detestabile. Cuius rei confirmationem multis prosequitur.*

P. Salm.

65. Iam vero si propter hæc ad hæreas primæ parti dilemmatis, & dicas, fornicationem hominis cum uxore

re Patris sui, sive cum noverca, esse dissonam rationi, atque adeo iure naturali vetitam, militat etiam contra doctrinam eius opinionis. Primo. Nam sædius est, & turpius peccatum luxuriæ contranaturalis, quam peccatum incestus privignij cum noverca; & tamen Authores eius opinionis dicunt, secluso præcepto, eam luxuriam contranaturalem non dissonare rationi: ergo multo mius dissonabit rationi incestus privigni cum noverca.

66. Secundo. Quia cum Carmel nihil intrinsece malum cognoscit in effusione, aut receptione seminis, sed seclusa prohibitione, censet, eam effusionem aut receptionem esse actionem, omnino indifferentem, cum nullam iniuriam irroget filio Patri, si det novercæ rem indifferentem; seclusa prohibitione, nullam iniuriam irrogaret Patri, si cognosceret carnaliter novercam Quæ omnia quàm sint absurda ex utraque parte dilemmatis, quis non videt?

67. Probat octavo ex cap. 1. Epistolæ ad Romanos ubi sic ait Apostolus. *Dicentes enim, se esse sapientes, stulti facti sunt, & mutaverunt gloriam incorruptibilis Dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis, & volucrum, & quadrupedum, & serpentium. Propter quod tradidit illos Deus in desideria cordis eorum in immunditiam, ut contumelijs afficiant corpora sua in semetipsis. Et post pauca subiungit Apostolus. Propterea tradidit illos Deus in passiones ignominie. Nam femina eorum immutaverunt naturalem usum in eum usum, qui est contra naturam. Similiter autem & masculi, relicto naturali usu femina, exarserunt in desiderijs suis in invicem operantes, & mercedem, quam oportuit, erroris sui in semetipsis recipientes. Et sicut non probaverunt, Deum habere in notitia,*

tra-

tradidit illos Deus in reprobum sensum, ut faciant ea, quae non conveniunt.

68. Quibus Apostoli verbis consideratis, nō possum non vehementer admirari, quod Caramuel vir ingeniosus in eam defluerit opinationem, quod effusio seminis (seclusa prohibitione Dei) sit res indifferens, & quod in aliqua hypothese posset esse obligatoria. Ex qua opinione ulterius inferitur, quod etiam actiones sodomiticae, & pollutiones exercitae per manus alterius (seclusa prohibitione Dei) sint etiam indifferentes: tum quia Caramuel asserit, pollutionem, sodomiam, & bestialitatem esse eiusdem speciei infimae; tum etiam, quia si totam suam malitiam accipiunt à prohibitione, hac seclusa, parum inter est, quod semen effundatur in terra, aut in manibus, aut in alijs mēbris alterius hominis. Et mirandum iterum est, quod Caramuel censuerit, has actiones contranaturales (seclusa prohibitione) nō esse iure naturali malas moraliter.

69. In his ergo verbis Apostoli notandū est primo, hoc genus peccati vocari *immunditiam*, actiones *contumeliosas*, & *passiones ignominiae*, sive ignominiosas, & peccata *contra naturam*. Secundo, per id verbum *tradidit illos*, denotatur desertos esse à Deo, dum talia abominanda operantur. Vbi S. Thomas in Comment. huius capituli ait: *Indirecte tradit homines in peccatum, in quantum abstrahit gratiam, per quam homines continebantur, ne peccarent: sicut si aliquis alicuius sustentaculum tollet, diceretur facere casum eius.* Tertio asserit Apostolus, in poenā idololatriae, quam exercuerunt, cognoscere Deum ex creaturis, desertos fuisse, & traditos desiderijs suis ignominiosis. Propter quod *tradidit illos Deus*, &c. Quarto, addit Apof-

tolus, eam fuisse poenā proportionatam immuni delicto talis idololatriae, illis verbis: *Mercedem, quam oportuit, erroris sui in semetipsis recipientes.*

70. Ex quibus omnibus manifeste inferitur, omnes illas actiones obscenas esse dissonas rationi, etiam seclusa prohibitione Dei, atque adeo intrinsece malas mortaliter, ideoque iure naturae vitiosae. Quid enim magis dissonum rationi, quam exercere actiones, quae secundum Apostolum sunt actiones *immunditia*, naturae rationali *contumeliosa*, & *ignominiosa*, & *contra naturam*? Dicere autem, quod ex sola prohibitione Dei actiones ex se indifferentes sunt immundae, contumeliosae, ignominiosae, & contra naturam, est in meridie caligare. Maxime cum Caramuel velit, effusionem seminis nihil aliud esse, quam effusionem sudoris, vel spumae, vel sanguinis, vel etiam partis fluidae corporis. Numquid si Deus prohiberet effusionem sudoris, vel sanguinis, talis effusio fieret immunda, contumeliosa, aut ignominiosa naturae rationali?

71. Et circa ea epitheta, quae Apostolus attribuit huic generi actionum obscenarum, multa scribit S. Chrysostomus serm. 4. in epist. ad Roman. Inter alia ait: *Vides hanc concupiscentiam tam absurdam non esse altunde, quam ex summa immodestia.* Et inferius: *Quem admodum enim saepe numero fit, ut multi naturali, ac consueto corporis alimento relicto, terra, parvisque lapillis vescantur: Sic habent & illi, qui ad illegitimum illum, qui contra naturam est, morem furibundi anhelant.* In quem sensum multa ibidem adiungit. Quis ergo dicit, tantam fœditatem, & absurditatem, & contranaturalitatem ex sola Dei prohibitione, & non ab intrinseca natura earum actionum, procedere?

Con-

72. Confirmatur primo. Nihil enim magis difforme à natura rationali, quàm ea actio, quæ est contra naturam: sed omnis ea actio obscæna, cuius meminit Apostolus, est contra naturam, teste eodem Apostolo: ergo omnis ea actio est difformis à natura rationali, sive, quod idem est, dissonat rationi. Et ideò S. Thomas in Comment. huius loci ait: *Dicuntur autem passiones ignominie, quia non sunt nomine digna secundum illud Ephes. 5. [Quæ aguntur in occulto ab eis, turpe est dicere] Si enim peccata carnis communiter exprobrabilia sunt, quia per ea homo deducitur ad id, quod est bestiale in homine, multo magis peccatum contra naturam, per quod etiam homo à natura bestiali decedit, quia natura bestialis non extenditur ad appetendum eundem sexum.*

San. Th.

73. Confirmatur secundo. Nam quod est contra naturam, est contra specialem legem naturæ: ergo contra ius naturale: ergo iure naturali vitium. Hæc enim nomina sunt synonyma, nisi quod is terminus *contra naturam* dicit aliquid specialius. Quare S. Chriostomus serm. 4. in epist. ad Rom. de his loquens, ait: *Naturam siquidem defedarunt, & leges illius conculcarunt.* Et Æcumenius in epist. ad Roman. cap. 1. *Rem inuit turpissimam, & ostendit, quod non solum in Dei leges, sed in naturæ quoque leges pugnabant.*

S. Chri.

74. Confirmatur tertio ex S. Thoma. Thoma in Comment. huius loci. Et enim nihil magis dissonum rationi esse potest, quàm quod intellectus, & ratio subijciatur appetitui corporeo: sed per eiusmodi peccata intellectus, & ratio subijcitur appetitui corporeo: ergo ea sunt dissona rationi. Verba S. Thomæ sunt. *Circa quod considerandum est, quod homo medium locum obtinet inter Deum, & animalia bruta, & cum utroque ex-*

S. Thom.

tremorum communicat: cum Deo quidè secundò intellectualitatem, cum animalibus vero brutis secundum sensuallatatem. Sicut igitur homo, id, quod est Dei, mutavit usque ad bestias (exhibens illis adorationem) ita Deus id, quod est Divinum in homine secundum rationem, subdit ei, quod est brutale in ipso, scilicet desiderio sensualitatis. . . . Hoc est quod dicit, [Propter quod tradidit illos Deus in desideria cordis,] ut eorum ratio subderetur desiderijs, scilicet sensualis affectus. . . . Quod quidem est contra naturalem ordinem hominis, secundum quod ratio appetitui sensibili dominatur. Genes. 4. [sub te erit appetitus eius, & tu dominaberis illius]

75. Confirmatur quarto. Nam contumelia, qua quis afficit ipsam naturam rationalem, ex ipsa terminorum apprehensione constat, esse rationi dissonam, atque adeò intrinsece malam moraliter, & iure naturali veritã: sed contumelia, qua iuxta Apostolum, afficiunt corpora sua in semetipsis illi, quos tradidit Deus in desiderijs suis in immunditiam, est contumelia in ipsam naturam rationalem: ergo talis cõtumelia est rationi dissona, atque adeò intrinsece mala, & iure naturæ verita. Minor, præter quàm quod ex terminis constat, traditur à S. Chriostomo ser 4. in epist. ad Rom. illis verbis: *Hic vero pro mundi factura voluptatem posuit eam, qua iuxta naturam est (scilicet matrimoniale) qua videlicet potuissent ex maiore securitate, & pleniore animi iucunditate frui. Sed quia noluerunt, omni se ipsos venia spoliarunt, in ipsam NATURAM contumeliosi facti.* Et verbis supra relatis *Naturam siquidem defedarunt.* Et inferius: *In ipsam etiam naturam nequiter egerunt.* Et prope finem: *Vnde irrepsit petulans, & lasciva illa concupiscentia, tam hostiliter humane ad-*

S. Chri.

Hhhh versa

versa natura? In quàm sententiam multa immediate subiungit. Et S. Thom
Thomas in præfato Comment. Debitum erat, ut qui in Dei naturam iniuriosi fuerant, id, quod est proprium sibi, criaturis attribuendo, in sui natura contumeliosi existerent.

Æcum. 76. Consonat Æcumenius in Comment. huius loci. *Quod autem subdit, [Exarserunt,] magnam infamiam, ac æstrum significat, nec dixit, concupiscentiã suam perpetrantes, sed [Turpitudinem,] designans, quod ipsam quoque naturam pudefecerint.*

S. Thom 77. Confirmatur quinto ex S. Thomã vibi supra. Nam ad illa verba Apostoli, *Tradidit illos Deus in reprobum sensum, ut faciant ea, quæ non conveniunt.* Quæ sic explicat. *Dicitur autem sensus reprobus, quo aliquis reprobandum iudicium habet de agendis. . . Et ideò subdit, [ut faciant ea, quæ non conveniunt] id est, ea, quæ à recta ratione discordant.* Docet ergo Apostolus, iuxta explicationẽ S. Thomæ, omnia ea peccata obscenæ voluptatis esse ex obscenitate suã rationi dissona, atque adedò intrinsicè mala.

ARTICVLVS VI.

Aliud argumentum ex doctrina eiusdem Apostoli:

SUMMARIVM.

Infideles non peccarent exercendo luxuriam contra naturalem, si hæc non esset dissona rationi. num. 78.

Id constat ex verbis Apostoli. nu. 80.

Item ex Commentario S. Thomæ. nu. 81.

Quod infideles peccaverint exercendo luxuriam contranaturalem, constat ex verbis Apostoli, & ex Commentario S. Thomæ. num. 82.

78. **P**robatur nono conclusio, præcipue circa malitiam

intrinsicam peccatorum contranaturalium. Si hæc peccata non essent ab intrinseco mala mortaliter, sed solum ab extrinseca positiva prohibitione Dei, gentes infideles, & idololatræ exercentes eam luxuriam contranaturalem non peccarent: sed re ipsa peccarunt: ergo ea peccata sunt ab intrinseco mala moraliter, & non solum ab extrinseca positiva prohibitione Dei.

79. Maior est evidens. Non enim peccant, qui non cognoscunt malitiam: si ergo tota malitia provenit à sola positiva prohibitione Dei; cum hæc illis gentibus non fuerit prædicata, maxime ante adventum Christi D., & prædicationem Apostolorum; aliunde autem non potuerint cognoscere eam malitiam ex ratione naturali; cū iuxta opinionem oppositam, ea malitia non dissonet rationi naturali, fit, eas gentes nõ peccavisse exercendo eas actiones luxuriosas. Neque potest dici, iam ignorantia fuisse vincibilẽ, & culpabilem, cū non sit in potestate eorũ infidelium, quod prædicetur, & intimeretur illis illa Dei positiva prohibitio.

80. Sed constat ulterius ea Maior Syllogismi ex verbis Apostoli ad Rom. cap. 2. *Cum enim gentes, quæ legem non habent, naturaliter ea, quæ legis sunt, faciunt, eiusmodi legem non habentes, ipsi sunt lex, qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis, testimonium reddente illis conscientia ipsorum, & inter se invicem cogitationum accusantium, aut etiam defendentium, &c.* Ex quibus verbis Apostoli clare constat, quod gentes, quæ non habent legem positivam sibi intimatam, ipsi sunt sibi lex, quoad præcepta naturalia, quatenus rationis lumen scriptum in cordibus suis, manifestat illis, quæ actiones sint malæ moraliter, utpote quæ sunt dissonæ ipsi rationi naturali; ita ut cogi-

cogitationes eorum ipsos accusent, cum operantur aliqua dissona lumen naturali. Et paulo ante dixerat Apostolus ad idē propositū: *Quicūq; enim sine lege peccaverunt, sine lege peribunt.* Scilicet, qui non habentes legem positivam sibi intimatam, habent legem naturalem scriptam in cordibus suis.

S. Thom.

81. Vbi S. Thomas in commentario Epistolæ ad Rom. cap. 2. ea verba *Naturaliter ea, quæ sunt legis, faciunt*, sic explicat: *Commendat in eis legis observantiam, cum dicit, [Naturaliter faciunt, quæ sunt legis] id est, quæ lex mandat, scilicet quantum ad præcepta moralia, quæ sunt de dictamine rationis naturalis, sicut & de Iob dicitur, quod erat iustus, & rectus, ac timens Deum, & recedens à malo.* Ex quibus omnibus clare infertur, quod peccabant gentes, quamvis lex positiva divina non esset eis intimata, quia operabantur contra dictamen rationis. In illis autem, quæ non erant dissona dictamini rationis, non peccabant. Ex quo fit manifestum, quod si actiones luxuriæ contranaturalis non sunt dissonæ dictamini rationis, illæ gentes exercentes eas actiones non peccabant; quia prohibitionem positivam non habebant sibi intimatam.

82. Iam vero Minor prioris Syllogismi, scilicet peccavisse gentes exercentes actiones luxuriæ contranaturalis, constat ex verbis Apostoli ad Rom. 1. supra relatis. Vbi agens de actibus luxuriosis, quos exercuerant gentiles ait: *Propter quod tradidit illos Deus in desideria cordis eorum in immunditiam, ut contumelijs afficiant corpora sua in semetipsis.* Et pulo post. *Tradidit illos Deus in reprobum sensum, ut faciant ea, quæ non conveniunt.* Vbi S. Thom. ait: *Dicitur autem sensus reprobus, quo aliquis reprobandum iudicium habet de agen-*

S. Thom.

dis. . . Et ideo subdit: [ut faciant ea, quæ non conveniunt:] id est, ea, quæ à recta ratione discordant.

83. Cum ergo constet, peccasse eos gentiles, de quibus loquitur Apostolus, peccatis contranaturalibus; cum tamen non habuerunt notitiam de positiva prohibitionem Dei, quæ nondum illis fuerat prædicata seu intimata; & consequenter peccavisse sine lege, evidens est, quod peccarunt operantes contra lumen rationis: ergo contra lumen rationis peccant, qui exercent eas actiones luxuriæ contranaturalis.

CAPUT III.

An demonstretur malitia intrinseca actionum obscenarum ex vehementia passionis, & voluptate nimia?

SUMMARIUM.

Illustrissimus Borgia probabat fornicationem esse intrinsece malam ex venerea delectatione. num. 84.

Doctor Verde impugnat id ex eo, quod in copula coniugalis sit eadem delectatio. num. 85.

Quomodo actus luxuriæ est intrinsece malus ex vehementia voluptatis. n. 86

Non est idemtas rationis quoad hoc inter copulam licitam, & illicitam. Ibidem.

Quanta sit disparitas quoad effectus sequutos ex vehementia voluptatis in copula illicita, & non sequutos in licita. num. 87.

An in copula licita non sequantur prævi effectus propter auxilia, quæ Deus confert. num. 88.

In matrimonio legis gratia certum est conferre Deum auxilia supernaturalia. num. 89.

In matrimonijs infidelium confert Deus auxilia naturalia. num. 90.

Hhhh 2

Quo,

Quomodo intelligatur S. Augustinus negans infidelibus veram virtutem pudicitia? n. 91.

Specialis Dei protectio datur in omni matrimonio. n. 92.

Quomodo aliquando etiam ex copula conjugali oriuntur pravi effectus? num. 93.

Qui, & quales sint effectus vitiosi, qui oriuntur ex actu luxuria, ex S. Gregorio, & S. Thoma. n. 94.

Quomodo ea vitia oriuntur ex actu luxuria, ex S. Thoma. n. 95. & seqq.

Intrinsece mala est omnis operatio, quae est principium per se effectus vitiosi. n. 101. & seqq.

Quam gravia sint mala, quae oriuntur ex actibus luxuria. n. 105. & seqq.

Quomodo haec mala non oriuntur ex copula conjugali? n. 107.

Alij effectus vitiosi orti ex luxuria, iuxta S. Augustinum. n. 108.

Crespi.

84. **I**llustrissimus D. Ludovicus Crespinus Borgias Episcopus Placentinus, & Orator Catholici Regis apud Romanum Pontificem pro causa Cöceptionis Immaculatæ Dei genitricis, apologiam edidit adversus duodecim opinationes Caramuelis; & inter alias, has duas acriter impugnat. Probatque fornicationem esse intrinsece malam ex inordinata venerea delectatione, contenta in illa copula.

Verde.

85. Doctor Franciscus Verde edidit pro Caramuele Apologiam adversus D. Borgiam, ubi quæst. 3. num. 43. respondet sic. *Impugnatur: quia assumit, & non probat, delectationem illam esse intrinsece malam. Certe delectatio venerea est etiam in Matrimonio, nec per hoc matrimonia damnanda sunt.* Quod postea multis prosequitur respondens ad instantias Borgiæ. Ex eo autem, quod in matrimoniali copula interveniat eadem delectatio venerea, suaderè conatur, fornicationem non esse illicitam propter voluptatē.

86. Affero primo, quemlibet actum obscænum, sive luxuriæ naturalis, sive contra naturalis, esse intrinsece malum moraliter propter vehementiam voluptatis, non ut cumque, sed propter effectus, qui ex ea vehementia voluptatis oriuntur, quos postea enumerabo. Affero secundo, non posse argui ab idemitate rationis, esse illicitam copulam matrimonialem; eo quod effectus, qui per se resultant ex copula illicita, non resultant per se ex copula matrimoniali.

87. Explico utramque assertionem. Coitus viri cum fæmina est intrinsece malus, dum non fuerit factus eo modo, & ordine, quo determinaverit supremus natura conditor, pro multiplicatione, sive conservatione speciei humanæ. Quia dum non fuerit factus eo modo, & ordine, ex vehementia voluptatis sequuntur per se effectus, qui dedecent naturam rationalem, & disonant rationi. Quando vero fuerit factus eo modo, & ordine, quo supremus natura conditor determinaverit, non sequuntur per se tales effectus, qui faciunt, eam voluptatem dedecere naturam rationalem,

88. Sed quare non sequuntur illi pravi effectus, quando is coitus fit eo ordine, quo supremus natura conditor determinat? Ratio est. Nam in eo ordine, quem Deus determinat, dat auxilia in ordine ad evitandos pravos effectus, quæ non dat operantibus extra eum ordinem.

89. Sed dices: unde constat, quod Deus conferat eiusmodi auxilia? Respondeo, id constare ex ratione moraliter certa, & ex doctrina Sanctorum Patrum. Et quidem in hoc ordine matrimonij, quem Deus instituit in lege Evangelica, & in quo contractum matrimonij elevavit ad rationem Sacramenti; clarius constat, Deum conferre auxilia supernaturalia, ut coniuges Fideles se contineant intra fines

fines matrimonij, & vt videntur prava effectus, qui inclinant vehementer ad peccatum; cum certum sit, omne Sacramentum novae legis conferre auxilia supernaturalia proportionata suo vniuscuiusque fini. Id quod multis in locis tradit S. Augustinus. Lib. 4. contra Iulianum cap. 1. ait: *Non itaque parvum Dei donum est, ita frenari hoc malum (concupiscentiam) vt ad nihil relaxetur illicitum, sed generationi tantum regenerandorum serviat filiorum.* Quod saepius repetit in eo lib. 4., & in alijs locis.

S. Aug.

90. In alijs autem matrimonijs, scilicet infidelium, & illis, quae fiebat ante legem Evangelicam, certum esse debet, quod Deus confert auxilia saltem entitative naturalia, vt homines se contineant intra fines matrimonij, vt videntur prava effectus, qui ex fornicatione per se oriuntur. Nam cum experientia compertum sit, aliquos infideles, aut homines legis veteris se continuisse intra metas matrimonij; & id fit valde difficile, nisi ex auxilio Dei, inde certum efficitur, quod Deus conferat eiusmodi auxilia.

91. Neque his obstat, quod ait ibidem cap. 8. S. Augustinus, in infidelibus coniugibus non esse veram virtutem pudicitiae coniugalis, quae Deo placeat, quia *sine fide impossibile est placere Deo.* Loquitur enim S. Augustinus de virtute supernaturali, & quae placeat Deo in finem vitae aeternae. Possunt ergo coniuges infideles habere virtutem pudicitiae naturalis propter motivum honestatis conformis naturali rationi; sed id non possunt sine auxilio naturali. Non tamen possunt habere veram virtutem supernaturalem pudicitiae coniugalis; quia nulla est virtus supernaturalis, nisi sit ex motivo Fidei, sive per Fidem proposita; vt latius ostendi disert. 16. cap. 5, conclus. 3. à num. 41.

S. Aug.

92. Itaque si qui sunt in fideles,

qui se continent intra fines matrimonij; id praestant ex quadam Dei protectione. Nam cum ipse Dominus constituerit hunc ordinem coniugij pro conservatione speciei humanae; & attenta hominum fragilitate, & vehementia inclinationis ad hoc genus voluptatis; dat Deus saltem auxilia naturalia, vt possint se continere intra fines huius ordinis. Ex qua protectione Dei fit, quod ex copula coniugali per se non oriuntur illi effectus pravi, qui ex fornicatione oriuntur.

93. Dixi *per se*: quia per accidens solent etiam oriri; scilicet, quia homines vitio suo resistunt illis auxilijs Dei, sive naturalibus, sive supernaturalibus; & sic ipsi etiam coniunges labuntur in peccata turpissima: & tunc ex vitioso congressu coniugum oriuntur illi pravi effectus trahentes ad perditionem, qui oriuntur à copula illicita.

94. Sed operae pretium est declarare, qui nam sunt hi effectus, qui ex actu luxurioso oriuntur, & qui faciunt actum luxuriosum esse infrinsece malum. S. Gregorius lib. 31. Moral. ponit octo filias luxuriae, id est, octo vitia, quae à luxuria per se oriuntur.

S. Greg.

Et S. Thomas 2. 2. quaest. 153. art. 5. per totum explicat has luxuriae filias, & modum, quo per se oriuntur ex luxuria. *Haec sunt Cacitas mentis, inconsideratio, precipitatio, inconstantia, amor sui, adium Dei, affectus praesentis saeculi, horror, vel desperatio futuri.* Ex quibus quatuor priores pertinent ad intellectum; quatuor vero posteriores ad voluntatem. Et, vt bene notavit Caietanus ibid. *Illarum nomina formaliter important actus, seu dispositiones interiores animi.*

S. Thom.

Caiet.

mod. 2

95. Quomodo autem illa octo vitia oriuntur per se ex actibus luxuriosis, optime explicuit S. Thomas in corp. *Quando inferiores potentia vehementer afficiuntur ad sua obiecta,*

S. Thom.

cor-

consequens est, ut superiores vires impediuntur, & deordinentur in suis actibus. Per vitium autem luxuria maxime appetitus inferior, scilicet concupiscibilis, vehementer intendit suo obiecto, scilicet delectabili, propter vehementiam passionis, & delectationis: & ideo consequens est, quod per luxuriam maxime superiores vires deordinentur, scilicet ratio, & voluntas. Ecce quomodo vehementia passionis, & delectationis luxuriosæ est principiū per se de ordinationis actuum potentiarum superiorum, nēpe intellectus, & voluntatis.

96. Prosequitur explicans modum, quo ea vitia per se consequuntur ad vehementiam delectationis; siue quomodo impediuntur actus intellectus, & voluntatis à sua rectitudine. De cæcitate mentis sic differit. *Primo quidem simplex intelligentia, qua apprehendit aliquem finem ut bonum; & hic actus impeditur per luxuriam, secundum illud Danielis 13. [Species decept te, & concupiscentia subvertit cor tuum.] Et quantum ad hoc ponitur cæcitas mentis.*

97. Subiungit deinde modum, quo Præcipitatio pullulat ex vehementia delectationis. *Secundus actus est consilium de his, qua sunt agenda propter finem; & hic etiam impeditur per concupiscentiam luxuria. Vnde Terentius dicit in Eunucho loquens de amore libidinoso: [Quæ res in se neque consilium, neque modum ullum habet, ea consilia regere non potest.] Et quantum ad hoc ponitur præcipitatio, qua importat subtractionem consilij.*

98. Deinde de inconsideratione sic discurret Doctor Angelicus. *S. Thom.* *Tertius actus est iudicium de agendis; & hic etiam impeditur per luxuriam. Dicitur enim Danielis 13. de senibus luxuriosis [Averterunt sensum suum, ut non recordarentur iudiciorum iustorum.] Et quantum ad hoc ponitur inconsideratio.*

99. *Inconstantiam* procedere a luxuria, sic ostendit. *Quartus autem actus est præceptum rationis de agendo: qui etiam impeditur per luxuriam, in quantum scilicet homo impeditur ex impetu concupiscentia, ne exequatur id, quod decrevit esse faciendum. Vnde Terentius dicit in Eunucho de quodam, qui dicebat, se recessurum ab amica, hæc verba: una falsa lacrymula refringet.*

100. Explicat deinde ea vitia, quæ spectant ad voluntatem, pullulantia ex actibus luxuriosis, scilicet amorem inordinatum sui quærentis pro fine delectationem; tædium Dei ut prohibentis eam delectationem; amorem præsentis sæculi pro delectatione illa non amittenda; horrorem futuri; quia dum nimis detinetur carnalibus, non curat pervenire ad spirituales, sed fastidit.

101. Ex his conficitur demonstratio. Illa operatio est dissona rationi, & intrinsece mala, quæ est principium per se cæcitate mentis, præcipitationis, inconsiderationis, inconstantia, &c. Sed delectatio luxuriosæ est principium per se horum effectuum perversorum: ergo delectatio luxuriosa est dissona rationi, & intrinsece mala.

102. De minori huius syllogismi quis dubitare audebit? Tum propter autoritatem S. Gregorij magni, tum propter autoritatem Præceptoris Angelici, & propter rationes, quibus eam confirmat, quas ideo tam formaliter retuli, ne mihi incumberet probatio Minoris; cum id S. Thomas tam dilucide præstiterit.

103. Maior etiam mihi videtur evidens. Primo, quia arbor bona non potest malos fructus facere; quod si arbor malos fructus facit, ab intrinseco mala est: ergo si actus luxuriosus ex se producit eos fructus malos, ab intrinseco malus est.

104. Secundo. Nam qui se inebriat

briat advertenter, peccat mortaliter, & talis actio est abintrinseco mala & rationi dissonans; eo quod pro aliquo tempore brevi amittit usum rationis; vt docet S. Thom. 2. 2. q. 150.

S. Thom.

art. 2. corp., quem omnes Thologi sequuntur: sed non est minus malum, quod pro diuturno tempore homo per actus luxuriosos se exponat cecitati mentis, præcipationi, inconsiderationi, inconstantia, &c. Ex quibus resultare solent mala gravissima: ergo malitia actus luxuriosi est etiam intrinseca tali actui.

105. Quæ autem sint ea mala gravissima, quæ ex luxuria propter præcipationem, inconsiderationem, cecitatem mentis, &c. oriuntur; quotidiana experientia, & vetusta annalium totius orbis monumenta demonstrant. Legat, qui volet, Aristotelem lib. 5. Politic. cap. 10. vbi inter alia ait: *Multa etiam impressiones factæ sunt in quosdam Principes Monarchas, propterea quod alicui pudicitiam, corpore eius constuprato, eripuissent.* Vbi multa huius asserunt exempla refert. Dolet adhuc vehementer Hispania, quod propter luxuriam Henrici VIII. maneat adhuc Anglia & Scotia sub dominio Diaboli, & sub hæresiarcarum servitute.

Aristot.

106. Legat etiam P. Adamum Contzen lib. 3. Politic. c. 12. vbi postquam multa huius generis exempla retulit, §. 4. hæc habet: *Amor, & cupiditas vehementes sunt, numquam spem ponunt (id est, deponunt) Quidquid servatur, cupiunt magis. Flamma illa primo tenui igne tepescit; mox totam virtutem, animumque exurit. Numquam in licito, numquam in parvo sistit. Pecunia, vita, fama, illicita redimit. Et si vllum aliud vitium, hoc certe citissime in monstrum migrat. Et ex hoc monstro quanta alia mala exorta fuerint, deinde memorat.*

Contzen.

107. Vbi maxime notare oportet, quod cum ex hac arbore tam venenati fructus prodeant; ex conjugali copula, dum coniuges se continent intra fines matrimonij, nihil tale vnquam auditur. Vt iam inde videant adversarij, quantum distet voluptas copulæ luxuriosæ à copulæ conjugalis voluptate, si hæc intra fines suos coerceatur. Nam cum Deus Author sit matrimonialis coniunctionis, protectione sua facit (in illis coniugibus, qui se continent intra terminos præscriptos) ne ex voluptate conjugali procedant illi mali effectus; vt experientia ipsa comprobatur. Et sancti Patres, qui hos, & alios effectus attribunt actibus luxuriosis, numquam hos, aut similes effectus attribuerunt copulæ conjugali intra terminos suos coercenti.

138. Confirmatur ex S. Augustino (cuius verba refert P. Contzen supra citatus §. 6.) asserente, voluptatē luxuriosam hebetare aciem intellectus, & advertentiam rationis obstruere. Quomodo ergo non est ab intrinseco mala, quæ talem producit fructum. Verba S. Doctoris sunt, *S. Aug. Libido luxuria ita totum corpus interius, & exterius sibi vendicat, & totum commovet hominem, affectu animi, & appetitu carnis coniuncto, vt sequatur voluptas, omnibus corporis voluptatibus maior: ad eius tamen pervenitur extremum, vt pene omnis acies, & vigilia cogitationis obstruatur.*

CAPVT IV.

Quid censendum sit de ratione à priori, quam assignat S. Thomas, spectante ad damnum prolis?

SYMMARIVM.

Proponitur ratio S. Thomæ. num. 109.

In ea ratione invenit Caietanus triplex argumentum. n. 110.

Invenitur etiam quartum argumentum num. 111.

Enumerantur plura pericula, qua imminere solēt proli illegitima. n. 112.

Forma argumentationis tradita à S. Thomæ. num. 113.

Ostenditur, eam esse mentem S. Thomæ. num. 114. & seqq.

Quomodo iuxta hanc argumentationem sit rationi dissonum generare prolem extra matrimonium. n. 116. & seqq.

109. S. Thomas 2. 2. quæst. 154. art. 2. corp. sic probat, fornicationem esse intrinsece malam, & graviter peccaminosam. Ad huius evidenciam considerandum est, quod peccatum mortale est omne peccatum, quod committitur directe contra vitam hominis. Fornicatio autem simplex importat inordinationem, qua vergit in nocumentum vite eius, qui ex tali concubitu nascitur. Manifestum est autem, quod ad educationem hominis non solum requiritur cura matris, à qua nutritur, sed multo magis cura Patris, à quo est instruendus, & defendendus. & in bonis tam interioribus, quam exterioribus promovendus. Et ideo contra naturam hominis est, quod utatur vago concubitu: sed oportet, quod sit maris ad determinatam famineam, cum qua permaneat, non per modicum tempus, sed diu, vel etiam per totam vitam. Et inde est, quod naturaliter est maribus in specie humana sollicitudo de certitudine prolis, quia eis imminet educa-

S. Thom.

tionem esse intrinsece malam, & graviter peccaminosam. Ad huius evidenciam considerandum est, quod peccatum mortale est omne peccatum, quod committitur directe contra vitam hominis. Fornicatio autem simplex importat inordinationem, qua vergit in nocumentum vite eius, qui ex tali concubitu nascitur. Manifestum est autem, quod ad educationem hominis non solum requiritur cura matris, à qua nutritur, sed multo magis cura Patris, à quo est instruendus, & defendendus. & in bonis tam interioribus, quam exterioribus promovendus. Et ideo contra naturam hominis est, quod utatur vago concubitu: sed oportet, quod sit maris ad determinatam famineam, cum qua permaneat, non per modicum tempus, sed diu, vel etiam per totam vitam. Et inde est, quod naturaliter est maribus in specie humana sollicitudo de certitudine prolis, quia eis imminet educa-

tionem prolis: hæc aut sollicitudo tolleretur, si esset vagus concubitus. Unde cum fornicatio sit concubitus vagus, utpote præter matrimonium existens, est contra bonum prolis educandæ: & ideo est peccatum mortale.

110. Caietanus ibid. in ea periodo Angelici Doctoris invenit tria argumenta Sic enim ait: Primum est. Fornicatio simplex importat inordinationem, qua vergit in nocumentum vite nascituri. Secundum est, quod fornicatio privat prolem cura Patris. Tercium est, quod fornicatio, seu vagus concubitus tolleretur certitudinem prolis.

111. Et quidem mihi videtur, in ea periodo S. Thomæ esse etiam aliud quartum argumentum, quod auget vim aliorum trium, & contineri in illis verbis: Oportet, quod sit maris ad determinatam famineam, cum qua permaneat, non per modicum tempus, sed diu, vel etiam per totam vitam.

112. Pro cuius explicatione notandum est, innumera pericula imminere proli, quæ non nascitur ex legitimo thoro. Periculū vite experimur quotidie, cum matres ipsæ occidant filios, vel propter occultandū delictum, vel ob aliud iniquum motivum. In quodā Hispaniæ oppido inveni, faminā occidisse quinque soboles animatas, & duas alias anima rationali carentes; & huius generis vtinam non essent tam frequentes casus. Et quæ minus impiæ sunt, conantur occulte parere, & filios ad hospitalia expositorum infantium mittunt, in quibus pueri traditi nutricibus extraneis, magna ex parte male nutriti moriuntur. Imminet etiam eis periculum amittendi vitam æternam; occiduntur enim sæpissime absque Baptismo. Impendet etiam periculū misere & paupertatis, qui superstitēs manent: quia deficit cura paterna; cum Patres, vel ob suspicionē alienæ conversationis cum matribus; vel ne cogantur eos alere, nolint illos tamquā filios suos

agnoscere. Imminet etiam periculum defectus educationis, & instructionis; & inde innumera mala procedunt: nam tales filij, ubi adolefcunt, accedunt perverfis alijs, & in barathrum delictorum labuntur. Quod si famelæ sint vitam meretriciam affumunt.

113. Hinc instruitur argumentum, quod S. Thomas satis clare insinuat. Etenim recta ratio postulat, vt in re tanti momenti, qualis est conservatio speciei humanæ, & generatio hominis, habeat modum destinatum à Supremo naturæ Domino, ex quo, quantum fieri possit, vitentur ea pericula vitæ, salutis æternæ, miseræ paupertatis, & prævæ educationis: ergo dissonat rationi quicumque alius modus generandi hominem, qui non sit destinatus à Supremo naturæ Domino. Sed modus, quem destinavit supremus naturæ Dominus, est, *vt sit maris ad determinatum feminam, cum qua permaneat* (id est, cum qua sit obligatus ex contractu permanere) *per totam vitam*: ergo rationi dissonat quicumque alius modus generationis, distinctus à contractu matrimoniali.

114. Quod autem hæc sit mens. S. Thomæ in illis verbis relatis, certum mihi videtur. Nam illud verbum *Oportet*, idem significat apud S. Doctorem, atque ex rationis lumine est necessarium, cum ibi non agat de necessitate orta ex lege positiva, sed ex ipsa ratione naturali, sive ex consonantia cum natura rationali. Censet ergo, esse dissonum rationi quemlibet alium modum generationis distinctum à modo, quem Supremus naturæ dominus præscripsit.

115. Dices, iam à nobis fieri recursum ad legem positivam Dei, qua prohibuit alium modum generationis distinctum à copula coniugali.

116. Respondeo. Antequam intelligatur positiva prohibitio Dei, intelligi, esse dissonum rationi, quod fiat generatio hominis exposita tam innumeris periculis sine modo præscripto, aut præscribendo à Supremo naturæ Domino, maxime cum modus generationis à Deo ordinatus, vel ordinandus muniatur protectione Dei, vt dixi cap. præced. art. vii. Et quia id est dissonum rationi, & intrinsece malum, ideo prohibuit Deus.

117. Et hanc esse mentem S. Thomæ, loqui scilicet de eo, quod dicat iudicium rationis, antequam intelligatur lex, aut prohibitio Dei positiva, patet ex illis: *Cum qua permaneat, non per modicum tempus, sed diu, vel etiam per totam vitam*. Si enim loqueretur de coniunctione legitima maris, & feminæ introducta lege Dei, non vteretur disiuncto illo, *diu, vel per totam vitam*. Vtitur autem illo, quia vno, vel altero modo potuit Deus instituire matrimonium. Et sensus eorum verborum est: [iudicium rationis dicat, esse necessarium ad rectam generationem hominis, quod constituatur à Supremo legislatore cum firma permanentia per diuturnum tempus, aut per totam vitam.] Ex quo patet, loqui S. Doctorem, antecedenter ad legem Dei, qua constituit matrimonium per totam vitam. Quæ omnia dilucidiora fient solutione argumentorum, quibus Caramuel arietare conatus est hanc

S. Thomæ argumentationem.

CAPUT V.

Solvuntur argumenta Caramuelis cap. 1. relata.

SUMMARIVM.

An fornicatio non sit mala proli?
num. 119.

An non sit nociva proli quoad educationem? num. 120.

Quid inferatur ex eo, quod melius sit proli esse, quam non esse? num. 121.

Quid de filijs illegitimis Principum bene, vel male educatis. num. 122.

Quomodo intelligatur in textu S. Thomae esse per accidens, quod aliquis illegitimus bene educatur. num. 124. & seqq.

118. **P**romittit Caramuel (vt retuli cap. 1. num. 6.) se ostensurum euidenter, fornicationem, & molitiam non esse intrinsece mala, sed solum esse mala extrinsece à prohibitione Divina. Videamus, quanta sit hæc evidenti incipit à dilemate, interrogans, an sit intrinsece mala ipsis delinquentibus, an solum proli? Et respondet, quamvis multis modis sit intrinsece mala ipsis delinquentibus, vt patet ex capitibus 1. 2. 3. & 4. cæterum argumentum S. Thomae solum loquitur de damno prolis. Subiende contendit, fornicationem (imò, & molitiam) non esse malam proli physice, neque moraliter. Quod vtrumque nego.

119. Probat autem, fornicationem non esse malam proli: quia fornicator dat illi esse; melius est autem esse quam non esse; sive (vt Caramuel loquitur) in causa est, vt homo, qui alias in rerum natura non

esset, producat, ideoque beneficium est proli. Sed debuit advertere Caramuel, id esse beneficium multis maiorum periculis admixtum; & esse rationi dissonum, quod conferat illi beneficium præter ordinem ab Authore naturæ præscriptum ad vitanda eiusmodi pericula vitæ, paupertatis, pessimæ educationis, &c. Et quidem negari non potest, peccaturos graviter coniuges, qui ita vterentur copula coniugali, vt prolem subijcerent periculo incidendi in monstrositatem, cæcitatem, aut mutilationem membrorum; si possibilis esset talis copula, quæ eos effectus produceret: neque ad excusandum peccatum sufficeret beneficium essendi, quod darent proli,

120. Ad secundum argumentum, quod retuli num. 7. desumptum ex eo, quod fornicatio non est nociva moraliter, sive quoad educationem, proli: quia dum proles non existit actualiter, nihil est: sed ei, quod nihil est, nulla fieri potest iniuria, quia id, quod nihil est, nullum ius habet. Respondeo, hoc argumento optime probari, fornicatione non peccari contra iustitiam; est enim certum, quod proles, antequam existat, non habet ius, vt hoc, vel illò modo generetur. Et ideo S. Thomas in hoc art. 2. ad 4. ait: *Fornicatio simplex contrariatur dilectioni proximi, quantum ad hoc, quod repugnat bono prolis nascitura.* Sic mater prægnans peccat contra charitatem comedendo ea, quæ proli futuræ afferre possunt morbum gravem.

121. Ad tertium, quod proposui num. 8., respondeo, si S. Augustinus dixit, *melius esse damnari, quam annihilari*; Christus D. dixit Math. 26. *Bonum (id est melius) erat ei, si natus non fuisset homo ille, scilicet Iscariotes.* Et tamen hæc duæ propositiones non sibi invicem repugnant. Nam

Nam S. Augustinus loquitur de esse physico, & Christus D. de esse morali, sive de eo, quod ipsi subiecto optabilius est. Cum autem inde infert Caramuel, melius esse proli esse male educatam, quam absolute in rerum natumon existere: respondeo, melius esse physice, non moraliter.

122. Ad quartum ibidem relatū, omittendo, respondeo, quod videamus, aliquos Principū nothos optime educatos; sed negari non potest, alios male educatos, vel quia Principes nolunt eos recognoscere vt filios, propter in certitudinem filiationis, ex eo quod fāmīna, quæ libidinose conuersata est cum vno, forsitan eodem modo se gessit cum alijs; vel quia mæchus suspitione tangitur alienæ conversationis fāmīna, etiam ex leuissimis indicijs, vel ex pura malignitate hominis. Cum ergo alij bene, alij male educantur, inde infertur, quod tempore fornicationis fit periculum malæ educationis, præter cætera pericula iam enumerata.

123. Quando autem subiungit Caramuel, inde inferri, quod potius pauperum matrimonia venirent condemnanda, quàm divitum fornicationes, quia melius educantur nothi divitum, quàm legitimi pauperum; probaret aliquid, si quando mæchantur divites, certa esset bona educatio futura proli futura. Sed quia tunc adest periculum hoc, & alia multa, ideò ratio ipsa postulat, vt assignetur à Conditorē naturæ vnus determinatus modus generandi homines.

124. Ad quintum, quod proposui num. 9. contra id, quod dixit S. Thomas in hoc art. 2. esse per accidens, quod quandoque aliquis illegitimus bene educetur, respondeo, id dictum S. Thomæ duobus modis posse intelligi. Primo iuxta opinionem

communem, quod quando finis legis cessat in particulari, non propterea lex cessat in illo casu particulari. Et hæc responsio est probabilis; sed est etiam probabils opinio opposita, quæ docet, cessare in eo casu particulari, & per accidens obligationem legis. De quo late egi in 3. part. Crif. Theol. disp.

125. Secundo modo potest intelligi, ita vt lex prohibitoria non respiciat pro fine ipsam pravam educationem proli, sed periculum illius; & hoc modo est omnino per accidens respectu legis, & obligationis eius, quamvis postea bene educetur proles, quia tempore delicti non cessabat periculum. Et hoc modo intelligo dictum S. Thomæ. Nam qui legerit totum contextum S. Thomæ, comperiet, loqui potius de periculo, quàm de infortunio actuali. Et patet præcipue ex illis verbis: *Fornicatio autem simplex importat inordinationem, quæ vergit in nocumentum vitæ eius, &c.* Dicimus autem vergere in nocumentum, non quæ actualiter nocent, sed quæ afferunt periculum nocendi. Et cum iterum confugit ad filios Principum, qui bene educantur, & vult magis esse per accidens, quod filij legitimi pauperum bene educantur, quàm nothi Principum, dicendum est, etiam in nothis Principum ab initio esse periculum pravæ educationis propter dicta.

126. Quando autem arguit, quod si per accidens cōtingit, filios nothos Principum bene educari, etiam per accidens contingit, quod esset obligatio legis, atque adeò quod fornicantes non peccent; respondendum est, negando sequelam: quia sic non cessat periculum malæ educationis, atque adeò nec finis legis, neque eius obligatio. Quod autem postea superaddit de discrimine inter legem Divinam, & humanam, non est contra nos;

qui ad tale discrimen non recurrimus.

127. Ad sextum, quod retuli num. 11., cum dicit, nulla ratione naturali ostendi posse, simplicem fornicationem esse malam; ex argumentis hucusque propositis constat, quàm id sit falsum,

C A P V T VI.

Argumenta Caramuelis pro secunda conclusione de luxuria contra naturam, evanescunt.

SUMMARIVM.

Quàm sint contumeliosa natura rationali ea peccata contranaturalia. num. 128.

Quocumque nomine appelletur semen, illud est principium generationis humanae. num. 129.

Disparitas inter lac femineum, & semen. num. 130.

Discrimen inter expulsionem fetus inanimati, & emissionem seminis. num. 133.

128. **A**D primum argumentum, quod proponit pro illa assertionem, quod, seclusa prohibitionem Dei, mollities non est mala, & si Deus non prohibuisset, aliquando esset bona, & posset esse obligatoria, ut retuli num. 12. respondeo, illud esse levissimum, & cõtemnendum. Et quidem rationalis natura, & humana ratio abhorret tam detestandum crimen, & Caramuel, seclusa prohibitionem Dei, non invenit in eo maiorem malitiam, quàm quod mulier projiciat lac ab ubere, aut quod homo emittat sanguinem, aut sudorem. Afirmat Apostolus, ut supra vidi-

mus, peccat contra naturam esse immunda, & naturæ rationali contumeliosa, etiã Deum tradidisse permissivè idololatrias in ea delicta, tamquàm poenam idololatriæ, per quod extollit atrocitatem delicti positi in poenam, & delicti idololatriæ, & author argumenti nullam aliam malitiam intrinsicam invenit, nisi quæ inveniretur in emittendo sudore, lacte, aut sanguine. Numquid si Deus prohibuisset emittere sanguinẽ, esset contumeliosum naturæ rationali emittere sanguinem? Esset quidem inobedientia; ceterum non propterea haberet in se similitudinem contumeliam naturæ.

129. Ad id, quod subiungit, nempe alios asserere, semen esse sudorem, alios lac, alios sanguinem; & tamen nullus poterit probare, esse contra naturam, emittere sudorem, lac, vel sanguinem; respondeo, quocumque nomine appelletur semen humanum, horret natura, & ipsæ aures humanæ horrent audire, quod instrumentum immediatissimum generationis hominis possit perdi, & profundius atque adeo est contra naturam rationalem.

130. Ad instantiam, quàm proponit, etiam lac femineum ordinari ad nutritionem infantis, & tamen nõ esse contra naturam illud profunderè, respondeo, quod nos habemus ex Apostolo, ubi supra, id genus peccati esse contumeliosum humanæ naturæ, & esse proprii corporis immunditiam, coinquinationem, & contumeliam: & ex Sanctis Patribus habemus, omnem luxuriam esse productricem pravorum fructuum, ut supra perpendimus, & ipsum rationis lumen id dictat; quod in profusione lactis non invenimus.

131. Hinc sumitur disparitas à priori, nempe ex diverso modo, quo ordinatur lac ad nutriendum, & semen

men humanum adgenerandum. Hoc enim ordinatur ad solam generationem humanam, ita vt rationalis natura horreat, illud ad alium finem adhiberi; vt partet ex proxime dictis: lac autem fæmineum, & si destinetur ad nutriendum infantem, non horret natura rationalis, quod applicetur ad alium finem.

132. Quod autem infert, molli-
tatem in aliqua hypothesi esse posse
obligatoriam; supponendo, eam non
esse intrinsece malam, recte infert.
Sed eam suppositionem esse falsam, &
absurdam, constat ex dictis.

133. Ad secundum argumentum,
quod proposui num. 14 ex eo, quod
sicut, iuxta opinionem gravium Doc-
torum, licet Matri intendere abor-
tum fætus inanimati, quod proximius
deservit generationi humanæ, quàm
semen; ita etiam (stando præcisse in
ratione naturali) poterit homo pro
fanitate tuenda intendere expulsio-
nem seminis; respondet, disparita-
tem consistere in eo, quod seminis ex-
pulsio non potest intendi sine delec-
tatione luxuriosa, quæ, vt constat ex
dictis, semper est ab intrinseco mala;
expulsio autem fætus inanimati in-
vadentis vitam matris, fit sine delec-
tatione luxuriosa Aliam disparita-
tem dedi differt 22. cap. 3. num. 23.

C A P V T VII.

*An opinio docens, præcepta se-
cundæ tabulæ Decalogi esse dis-
pensabilia, incurrat hanc
damnationem?*

SUMMARIVM.

*Authores docentes, Deum posse dispen-
sare, & de facto dispensasse in præ-
ceptis secundæ tabulæ. num. 134.*

*Opinio illorum non damnatur expresse
in hoc decreto. num. 135.*

*Inquiritur, an damnetur virtualiter.
num. 136.*

Ratio dubitandi. num. 137.

*Quod Deus possit dispensare in præ-
cepto sexto, non infert propositionem
damnatam. num. 138.*

*Quomodo in circumstantia, in qua
Deus dispensaret, machia non es-
set mala? num. 139.*

*An in eo casu esset dispensatio, an
potius mutatio circumstantiæ. num.
141.*

*Opinio docens posse Deum sic dispensa-
re, eo quod ea præcepta obligent ex
sola prohibitione positiva Dei, sub-
iacet huic damnationi. num. 142.*

*Non vero que docet posse dispensare
propter diversitatem circumstantiæ.
num. 143.*

*An possit Deus facere, quod actio mala,
mutatis circumstantiis, fiat bona. Et
quid de dispensatione cum Osea, vt
assumeret mulierem fornicariam?
Ibidem.*

*Quomodo intelligatur dispensatio
quinti præcepti cum Abraha, &
septimi cum Israelitis? num. 145.*

134. **M**ulti docent, Deum dis-
pensare posse in præ-
ceptis secundæ tabulæ Decalogi, at-
que adeo in hoc præcepto non mœ-
chandi. Ita Caramuel in Theol. fund.
num. 566. vbi pro eadem opinione
citatur Ochamum, Aliacensem, Gerfo-
nem, Gabrielem, Almainum, &
quosdam Recentiores. Imò aliqui
docent, dispensasse Deum de facto
in quinto præcepto, quando Abra-
hamo præcepit, vt immolaret filium:
in sexto, quando iussit Oseam gignere
filios fornicationum ex meretrice:
& in septimo cum filijs Israël egres-
surus de Ægypto permisit, vt spolia-
rent Ægyptios.

135. Inquirimus ergo, an hæc
opinio

*Caramuel
Ocham.
Aliace
Gerfo.
Gabri.
Almai.*

opinio subiaceat huic damnationi. Et quidem constat, non damnari expresse in hoc decreto eam opinionem. Etenim propositio damnatur expresse, aut cum damnatur in suis proprijs terminis, aut in æquivalentibus: sed hæc opinio non damnatur hic in proprijs, vt per se patet, neque in æquivalentibus, cum eæ duæ opiniones habeant obiecta adeo diversa: ergo non damnatur expresse.

136. Quare quæstio præsens est, an damnatur virtualiter? Et, vt sapius dixi, tunc damnatur virtualiter opinio, quando hæc est antecedens evidenter inferens propositionem damnatam, sive quod in idem recidit, quando opinio est incompatibilis cum ipsa damnatione. Ideoque inquirimus, an hæc propositio. *Deus potest dispensare in sexto Decalogi præcepto*, sit antecedens evidenter inferens hanc, *Fornicatio secundum se nullam involvit malitiam, & solum est mala, quia interdicta*.

137. Ratio dubitandi est, nam actio, quæ est intrinsece, & ex natura suâ mala moraliter, Deus non potest facere quod sit bona, neque dispensando, neque vlllo alio modo; neque enim potest facere quod mendacium sit bonum, neque periurium sit licitum, cum implicet contradictionem, quod essentia rerum immutentur: ergo à contrario, si Deus dispensat in præcepto non mœchandi, eo ipso erit licitum mœchari in tali hypothefi. Hinc autem inferitur, quod mœchatio secundum se, & ab intrinseco non est mala moraliter, quæ est propositio damnata.

138. Ego quidem cenfeo, hanc propositionem sic prolatam *Deus potest dispensare in sexto Decalogi præcepto*, non esse antecedens, vnde inferatur propositio dānata, neq̄ esse in compossibilem cum ipsa damnatio-

ne; imò vèro hanc Dei dispensationem posse componi cum ipsa damnatione, atque adeo eam propositionem de dispensatione Dei neque virtualiter esse damnatam.

139. Ratio huius assertionis est: nam bene stat, quod mœchatio sit ab intrinseco, & secundum se mala in omnibus alijs circumstantijs; in circumstantia autem, in qua Deus dispensare dicitur, non sit mala: nam eo ipso quod Deus iussit Oseam, vt copularetur cum muliere fornicaria, iam copulatio fuit quasi matrimonialis, cum ad supremum naturæ conditorem spectet determinare modum, quo multiplicanda est per generationem humana natura. Neque obstat, quod societas viri cum meretrice fuisset per tempus breve, nam si per eam dispensationem concessisset Deus eam mulierem ad tempus breve, copulatio eodem modo esset legitima, vt pote præscripta à supremo naturæ Domino.

140. Dices. Ea non est dispensatio, quia tunc non revocat Deus respectu huius individui legem naturæ; sed solum est mutatio circumstantiæ, sub qua nunquam fuit illicita copulatio.

141. Respondeo, in mea quidem sententia ita esse. Sed quia video, ab aliquibus cenferi dispensationem, quamvis mutetur circumstantia; volunt enim (in quæstione de nomine) dici dispensationem, quando ex concessione Principis, lex generalis non comprehendit casum particularem, sive sit mutatis, sive immutatis circumstantijs: ideo retinendo assertionem de modo loquendi, assero, hunc modum dispensationis non opponi damnationi. Et vt loquitur Pater Suarez, lib. 2. de legib. cap. 15. n. 24. *Quia hæc mutatio, quando fit expectari Domino, & potestate Dei, est (vt ita dicam) extra cursum naturæ, & præter*

Et præter leges ordinariæ providentiæ, idè interdum dispensatio appellatur, non quidem proprii præcepti naturalis (neque hoc dixit Bernardus, si attentè legatur) sed ordinarij cursus legis providentiæ, quæ à Divina voluntate pendet. Et hinc patet in quo sensu locutus fuerit S. Bernardus lib. de Præcepto, & dispens. cap. 4. cū dixit, posse Deum dispensare in præceptis secundæ tabulæ.

142. Sed quia Authores affirmantes, posse Deum dispensare in præceptis secundæ tabulæ dividuntur in duas classes, ex duobus scilicet inter se oppositis fundamentis; dicendum est primo, propositionem, quæ affirmat posse Deum dispensare in omnibus præceptis secundæ tabulæ, atque adeò in præcepto sexto, ex eo fundamento, quod ea præcepta non sunt strictè de iure naturæ, sed ex sola prohibitionè positivâ Dei; subiacere virtualiter huic damnationi. Patet assertio. Nam ea propositio est antecedens, vnde clare infertur, quod si Deus non prohiberet fornicationem, illa esset licita, ut ex terminorum comprehensione constat, atque adeò eam propositionem esse impossibilem cum hac damnatione.

143. Dicendum est secundo, propositionem, quæ affirmat, posse Deum dispensare in præceptis secundæ tabulæ, atque adeò in sexto præcepto ex eo fundamento, quod circumstantia est diversa, modo supra explicato; non subiacere huic damnationi. Quæ assertio patet ex dictis.

144. Hinc patet ad rationem dubitandi initio positam, distinguendum esse antecedens: Actio, quæ est intrinsece mala moraliter, Deus non potest facere quod sit bona, [mutatis circumstantijs,] nego; [immutatis circumstantijs,] concedo. Constat

autem ex dictis, quod quando Deus dispensavit modo dicto cum Osea Propheta, ut assumeret mulierem fornicariam, in ea circumstantia illam fuisse copulam coniugalem, aut quasi coniugalem: quia nunquam licitus est concubitus viri cum femina, nisi eo modo, quo disposuerit supremus naturæ conditor: & si eo modo fiat, absque dubio est licitus.

145. Similiter, quando Deus fecit dispensationem quinti præcepti, vel potius communis providentiæ, in tali præcepto, ut Abraham immolaret filium; in tali circumstantia fuit licitum, cum Deus sit supremus Dominus vitæ hominis, & possit illam destruere, quo voluerit medio. Et quando dispensavit in communi providentiâ circa septimum præceptum, concedens Israëlitis, ut spoliarent Ægyptios, in tali circumstantia, licite eos spoliaverunt; quia cum Deus sit universalis Dominus omnium rerum, fecit Israëlitis donationem omnium eorum; & nemo peccat auferendo, quæ sibi legitime donata sunt, quamvis alter ea possideat.

